

МАТЕРИАЛИ
XV МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ

КЛЮЧОВИ ВЪПРОСИ В
СЪВРЕМЕННАТА НАУКА - 2019

15 - 22 април 2019 г.

Volume 8

Педагогически науки

София
«Бял ГРАД-БГ ОДД»
2019

То публикува «Бял ГРАД-БГ» ООД, Република България,
гр.София, район «Триадица», бул.« Витоша» №4, ет.5

Редактор: Милко Тодоров Петков

Мениджър: Надя Атанасова Александрова

Технически работник: Татяна Стефанова Тодорова

Материали за XV международна научна практическа конференция,
Ключови въпроси в съвременната наука - 2019, 15 - 22 април 2019 г.
Педагогически науки. : София. « Бял ГРАД-БГ » - 80 с.

За ученици, работници на проучвания.

Цена 10 BGLV

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив на автори, 2019

© «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2019

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Стратегически насоки на реформата в системата на образованието

К.э.н., доцент Болатханова З.А.

Казахстанский инженерно-технологический университет, Казахстан

УПРАВЛЕНИЕ РИСКАМИ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Сегодня высшие учебные заведения стали полноправными субъектами рыночной экономики, получив право самостоятельно определять направления своего развития, цели и методы их достижения. Повысились требования общества к качеству образования, кардинально обновляются технологии обучения, быстро меняются организационные и экономические условия деятельности вузов, обостряется конкурентная борьба на рынке образовательных услуг, постоянно меняется позиция государства по отношению к высшей школе. Рост самостоятельности и свободы вузов привел к росту ответственности университета за эффективность своей деятельности. Направленность на выживание требует изменений в процессах управления вузом. Решение задач адаптации, выживания и развития в новых условиях обязывают университет не только отслеживать состояние рынка образовательных услуг и оценивать свое положение на этом рынке, но и применять методы прогнозирования развития рынка, разрабатывать альтернативные варианты своего будущего поведения в зависимости от изменения внешней среды.

Следствием нестабильности экономики является актуальность риск – менеджмента, привлекающее особое внимание как теоретиков, так и практиков. В образовательной деятельности глобализация образовательных услуг стала толчком к росту инвестиций, например, через заказ на подготовку определенного количества выпускников. В результате финансовые инвестиции являются одновременно и источником риска и способом его сглаживания. Стратегия управления рисками оперирует экономической, политической, правовой, а также технологической и производственной составляющей риска, что приводит к формированию корпоративного риска.

Сфера высшего профессионального образования достаточно специфическая область, для нее характерны свои особые риски. При этом с точки зрения наличия риска особый интерес представляет деятельность вуза в контексте качества образования, качества подготовки специалистов.. При этом следует учитывать, что к определению качества высшего образования необходим многосторонний подход, в котором затрагиваются как внешние, так и внутренние цели, стоящие перед вузом. Он должен соответствовать установленным стандартам и нормам, быть обеспеченным необходимыми качественными ресурсами (образовательные программы, кадровый потенциал, контингент абитуриентов, материально-техническое обеспечение, финансы и т.д.). Еще одним элементом оценки качества образования является качество результатов деятельности вуза (текущие и итоговые результаты обучения студентов, характеристики карьерного роста выпускников и т.д.) [1].

Большинство передовых образовательных учреждений внедряет свою систему оценки и управления рисками, при этом они сталкиваются со значительными трудностями. Основными проблемами являются:

- отсутствие стандартизированных методик и недостатки используемых;
- отсутствие сравнительной базы экономических показателей;
- отсутствие специалистов и структур по управлению рисками.

В процессе своей образовательной деятельности вузы сталкиваются с совокупностью различных видов риска, которые отличаются между собой по месту и времени возникновения, взаимосвязаны между собой и оказывают влияние на деятельность образовательного учреждения, при этом изменение одного вида риска может вызывать изменение большинства остальных. Поэтому важно не только идентифицировать риски образовательной деятельности, но и систематизировать их, осуществлять их анализ, взаимозависимость между собой и степень влияния на достижение главной цели вуза - оказание качественных образовательных услуг.

В соответствии с приведенной в [2] классификацией рисков выделены основные внутренние и внешние риски, влияющие на качество подготовки выпускников вуза (табл. 1).

Таблица 1. Риски образовательного учреждения

Внешние риски	Внутренние риски
Переход на новую систему финансирования	Обеспечение должного уровня качества образовательных услуг
Уменьшение бюджетной составляющей финансирования	Несоответствие предлагаемого набора образовательных услуг требованиям рынка
Экономический кризис	Недостаточный контингент студентов 1 курса
Конкуренция вузов	Высокая цена образовательных услуг
Сокращение контингента абитуриентов	Неэффективность работы PR-служб
Изменение конъюнктуры рынка труда	Имидж образовательного учреждения на рынке
Недофинансирование или задержка финансирования из Федерального бюджета	Повышение статуса ОУ за счет развития сети филиалов
Сокращение объемов финансируемых хоздоговорных и госбюджетных НИР	Снижение качества образования в ОУ за счет развития сети филиалов
Переход учреждений бюджетной сферы на новую систему оплаты труда	Структура управления образовательным учреждением
Изменение психологического климата в обществе	Недостаточное развитие материальной базы
Изменение законодательства РФ в области образования (переход на уровневую систему образования)	Неэффективная кадровая политика (повышение квалификации преподавателей, программы обмена преподавателями, привлечение сторонних специалистов и др.)
Зависимость от мировых тенденций	Низкий уровень заработной платы и социального пакета сотрудников

Изменение формы собственности вуза	Неэффективное использование внебюджетных средств для стимулирования профессорско-преподавательского состава и административно-управленческого персонала
------------------------------------	---

Проанализировав наборы пересекающихся рисков, можно сделать вывод, что для всех заинтересованных сторон наибольшее число пересечений приходится на риски, так или иначе зависящие от качества подготовки специалистов. Это говорит о том, что данный компонент качества наиболее важен, и поэтому в первую очередь необходимо уметь определять величину рисков, связанных с этой составляющей.

Определение рисков следует начать с уровня обеспечивающей подсистемы, т.е. вуза, и завершить уровнем потребителей специалистов. Основные риски, влияющих на качество подготовки специалистов, классифицированы по группам и представлены ниже:

риски вуза:

риск недостатка бюджетного финансирования;

риск недостатка квалифицированных педагогических кадров;

риск недостаточного информационного обеспечения научно-образовательного процесса;

риск несовершенства материально-технической базы;

риск несоответствия учебно-методического обеспечения современным требованиям;

риск низкого уровня подготовки абитуриентов;

риск отказа предприятий от сотрудничества с вузом и отсутствия в вузе программ практической подготовки;

риск низкого качества образовательных услуг;

риск недостаточного качества подготовки;

риск недостаточного уровня адаптивности и трудоустройства выпускников;

риск несоответствия результатов вложенным средствам;

риски личности:

риск недостаточной теоретической базы;

риск недостаточного практического опыта;

риск недостаточной квалификации;

риски предприятия:

риск недостаточного уровня теоретической подготовки сотрудников;

риск недостаточного практического опыта сотрудников;

риск общества:

риск недостатка квалифицированных специалистов;

риск государства:

риск неэффективного использования бюджетных средств.

В качестве показателей степени риска можно использовать коэффициенты риска, показывающие вероятность неблагоприятных исходов при достижении цели определенного уровня одной из заинтересованных сторон.

Таким образом, нестабильность уровня спроса и предложения, постоянно ужесточающаяся конкуренция, опережающие темпы развития техники и технологии, изменения валютных курсов, неконтролируемая инфляция, а также многие другие факторы, характерные для текущего состояния экономики, создают условия возникновения риска в деятельности вуза, поэтому неперенной частью менеджмента качества является необходимость внедрения и использования системы управления рисками в образовательной деятельности.

Профессиональные риски преподавателей имеют специфические и общие для всех проявления, связанные с предметной направленностью деятельности.

К общим относятся:

- риски, связанные с техническими условиями, обеспечивающими образовательный процесс;
- риски, связанные с технологиями, которыми оперирует преподаватель в образовательной деятельности, организуя учебный процесс;
- связанные с возможными изменениями целевых установок учебного процесса в зависимости от личностных характеристик участников образовательного процесса;
- риски, связанные с неадекватным определением формы и содержания учебно-педагогического контроля подготовленности студентов;

- рисци, свързани с възможността неочаквания медицинска помощ в случае необходимости (заболевания, непредвидени обстоятелства и т.д.).

2. Причините професионалните рисци преподавателите в образователната дейност изпитват:

- несъгласие между изискванията на висшето образование и лични интереси, възможности на преподавателя;
- недостатъчна готовност и мотивация на преподавателите к инновационна дейност;
- недостатъчен ниво методологическа, професионална компетентност, култура на преподавателя ;
- неадекватен подбор на технологии в образователния процес;
- недостатъчна сформированост прогностични и рефлексивни умения на преподавателите;
- прекомерна динамика на промените в функциите, голяма натовареност, водеща к пренапрежението на преподавателите и др.;
- страх от намаляване на постигнатото от преподавателя професионално ниво при провеждане на инновации в университета;

К видове професионалните рисци на преподавателя в дейността се отнасят: физически, личностни, технологични, методологически, економически, риск на съпротивление, риск на псевдоинновации, което в крайния резултат представлява комплекс професионалните рисци, отразяващи негативна страна професионална инновационна дейност на педагога.

Предприятие или организация, приемаща випускници от университети на работа, може да срещне следващи рисци:

- отсъствие у випускници достатъчни теоретични знания и умения и готовност да ги прилагат на практика;
- отсъствие у випускници достатъчно ниво на практико-ориентиран опит;
- недостатъчен ниво у випускници професионално-значими личностни качества, необходими за успешно изпълнение на професионалните задължения;

- низкая работоспособность выпускников;
- низкий уровень корпоративной культуры и умений работать в команде.

Приоритеты, которые провозглашаются в разных странах, относительно ведущих компетенций преподавателей во многом совпадают.

Так, постоянно действующая Конференция министров культуры Германии в 1999 г. рассмотрела актуальные проблемы и перспективы подготовки преподавателей в Европе и особо выделила 6 аспектов их подготовки для предотвращения рисков преподавателей (Фокин [Fokin], 2014):

1. Сохранение традиционной системы подготовки преподавателей в университетах и государственные экзамены, выделив особо совершенствование третьей фазы подготовки преподавателей – повышение квалификации.

2. Развитие у преподавателей их «центральной компетенции» – способности к организации процесса обучения и учения, которая предполагает следующие взаимосвязанные компоненты: преподавание, воспитание, диагностирование, оценивание/самооценивание, консультирование. То есть профессиональная компетенция включает в себя: специальную (решение задач обучения и воспитания), диагностическую (оценочную) компетенции и профессиональную метакомпетенцию (самооценивание, диагностирование собственного уровня развития профессиональной компетенции).

3. «Сознательный подход» к организации подготовки преподавателей как к целостному процессу во всех трех фазах подготовки. Третья фаза должна рассматриваться как институциональный процесс, а ее прохождение, по мнению членов Комиссии, должно вменяться преподавателям в обязанность.

4. Интеграция в учебные программы на основе межпредметных связей таких аспектов как изучение специальных дисциплин и практика.

5. Организация в рамках семинарских занятий профессионально ответственного поведения будущих преподавателей. При этом семинары должны проводить преподаватели, обладающие высоким уровнем развития профессиональной автономии.

6. Институциональная координация процесса интеграции начинающего преподавателя в сферу своей профессиональной деятельности на основе, так называемых, институтов наставников.

7. Осознание преподавателями необходимости постоянного самообразования и повышения квалификации.

Особо в ходе Конференции были выделены три аспекта, являющиеся ключевыми в ходе развития профессиональной компетенции преподавателя (Terhart,2000):

- 1) теоретические знания;
- 2) ситуативное поведение;
- 3) стиль профессионального поведения.

Теоретические знания подразделяются на декларативные (например, знание фактов, понятий и правил); процессуальные (например, знания о применении и функционировании учебных стратегий), метакогнитивные (например, знания о функционировании процессов обучения и учения, научение ключу к поиску знаний, владение стратегиями самооценки).

Так как преподавателям приходится постоянно принимать компетентные решения, работая со студентами различных способностей, это предполагает владение моделями ситуативного поведения (поведенческими стратегиями), умение проявлять педагогическое мастерство, сочувствие, коммуникабельность, эмпатию, толерантность, открытость и другие личностные качества, составляющие стиль профессионального поведения преподавателя, на становление которого влияет владение метакогнитивными стратегиями.

В таблице 1 мы распределили группы рисков в зависимости от уровня управления в вузе. Нужно отметить, что таблица содержит лишь примеры рисков. На уровне вуза (ректората) риски носят общий характер и охватывают вуз в целом. Это означает, что проявление риска данного уровня способно негативно повлиять на деятельность вуза либо на одно из стратегических направлений, реализуемое несколькими структурными подразделениями (факультетами). Проявление рисков на уровне структурного подразделения (факультета, кафедры, управления и т.д.) может негативно сказаться на эффективности работы только этого подразделения. Тем не менее, если менеджерские ошибки проявятся одновременно в нескольких структурных подразделениях, это может вызвать системный сбой в работе вуза. Для предотвращения такого развития событий необходимо оперативное взаимодействие руководителей структурных подразделений с курирующим

проректором. И наконец, проявление рисков на уровне конкретного преподавателя влияет прежде всего на качество работы этого конкретного субъекта. Однако множественное действие таких рисков способно создать цепную реакцию, а значит, нуждается в систематическом отслеживании и своевременном устранении. Из таблицы видно, что все группы рисков распределены между уровнями управления, что подчеркивает необходимость коллективной работы с целью осознания рисков всеми субъектами управления в вузе и организации системного взаимодействия для их своевременного уменьшения или полного устранения. Нужно сказать, что предложенная классификация рисков может быть расширена применительно к особенностям функционирования вуза, а также в соответствии с объективными изменениями внешних условий и требований в системе высшего образования. При этом своевременный прогноз возникновения риска и использование стратегии риск-менеджмента на всех уровнях управления в вузе, безусловно, позволит улучшить качество высшего образования.

Литература:

1. Фокин, Ю.Г. (2014): Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество. Москва: Издательский центр “Академия” [Fokin, Y.G. (2014): Teaching and training in higher education: Methodology, objectives and content, creativity. Moscow: Publishing Center “Academy”].
2. Terhart, E. (Hrsg.) (2000): Perspektiven der Lehrerbildung in Deutschland. Abschlussbericht der von der Kultusministerkonferenz eingesetzten Kommission.. Weinheim und Basel: Beltz.
3. The University of Manchester Guidance Notes: Criteria for Academic Promotions, November (2008). Final Agreement Appendix E1. URL: <http://documents.manchester.ac.uk/display.aspx?DocID=473> (Дата обращения к сайту 19.10.2016).
4. Скрынник, Н.Е. (2014): Профессионально-важные качества преподавателя высшей школы / Материалы международной научно-практической Интернет-конференции «Преподаватель высшей школы в XXI веке» [Skrynnik, N.E. (2014): Professional-important qualities of a high school teacher / Proceedings of the International scientific and practical Internet-conference “Teacher of higher education in the twenty-first century. URL: <http://www.t21.rgups.ru/> (Дата обращения к сайту 19.10.2014).
5. Хаамер, А.; Лепп, Л. & Рева, Э. (2012): Динамика профессиональной идентичности преподавателей высшей школы: размышляя об идеальном преподавателе университета / Изучение обучающегося общества, том 2, выпуск 2-3. Эстония, с. 110-120. [Haamer, A., Lepp, L. & Reva, E. (2012): Dynamics of

professional identity of teachers in higher education: thinking about the ideal university teacher / learner Learning Society, Volume 2, Issue 2-3. Estonia, pp. 110-120.] URL: <http://www.degruyter.com/view/j/sls.2012.2.issue-2-3/v10240-012-0010-5/v10240-012-0010-5.xml> (Дата обращения к сайту 19.10.2016).

6. Ситаров, В.А. (2015): Педагогика и психология высшей школы. Инновационный курс для подготовки магистров. Москва: ИНФРА [Sitarov V.A. (2015): Pedagogy and psychology of higher education. The innovative course for training of masters. Moscow: INFRA.]

7. Бордовская, Н.В. & Титова, Е.В. (2003): Методика оценки качества деятельности преподавателей вуза. Архангельск: Поморский государственный университет имени М.В. Ломоносова [Bordovskaya, N.V. & Titova, E.V. (2003): Methods of assessing the quality of the activities of the university teachers. Arkhangelsk: Guidelines, State University M.V. Lomonosov].

8. Даутова, О.Б. & Крылова, О.Н. (2014): Психолого-педагогическая подготовка современного преподавателя вуза на основе реализации компетентностного подхода. Санкт-Петербург: Изд-во Политехнического университета Ун-та, 2014, 296 с.

9. Степанов, С.Ю., Семенов, И.Н. & Закрецкий, В.К. (1983): Исследование организации продуктивного мышления. В: Исследование проблем психологии в творчестве. Москва. [Stepanov, S.Y., Semenov, I.N. & Zakretsky, V.K.: Study the organization of productive thinking. In: Study psychology issues in the works. Moscow.

Съвременните методи на преподаване

Ковалевская О.Н., Домбровская С.П., Зенкова И.А., Баранова Н.Г.
г.Караганда, КГУ СОШ№30

ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ.

Современный мир - это быстро изменяющаяся динамичная система. Каждый элемент этой системы представляет собой важное звено, от состояния которого зависит состояние системы в целом. И одним из таких важных звеньев является современная школа, которая сочетает в себе множество разных основополагающих аспектов. В данном эссе мы рассмотрим два важных аспекта современной школы, а именно - "традиции" и "инновации" в их взаимосвязи и самостоятельном состоянии.

"...следование традиции, по сути, является реализацией различных вариаций на воспринятую от предыдущих поколений тему... Традиция не является чем-то саморепродуцирующимся и самовырабатывающимся. Только живущее, познающее, обладающее желаниями человеческое существо может воспринять ее и модифицировать. Традиция развивается потому, что тот, кто является ее носителем, стремится создать что-то лучшее, более подходящее". (Эдвард Шилз).

В своей работе "Традиция", известный американский социолог Эдвард Шилз очень верно отметил несколько моментов относительно понятия "традиция". В частности о развитии традиции. Именно лучшее и более подходящее! Эти два ключевых слова и раскрывают основную суть понятия, которое мы называем инновацией.

Прежде всего, определим, что представляют собой понятия "традиция" и "инновация". Традиция - это опыт, накопленный поколениями, неоднократно опробованный на практике и сам превратившийся в практику. Вся наша жизнь окутана традициями: к примеру, именины, церковные обряды, праздники, различные семейные традиции и т.д. И процесс получения образования, по сути, является традицией, а затем уже объективной потребностью, заданной жизненными реалиями. И в этой связи, очевидно, что традиция - неотъемлемый элемент любой структуры.

Однако стоит заметить, что сама по себе традиция это зарекомендовавшая себя и оправдавшая право на свое существование инновация. Любая традиция имеет тенденцию к развитию. Это развитие как раз и происходит через появление новых подходов и взглядов на тот или иной вопрос, отличных от существовавших ранее. А инновация есть принципиально новые средства, приемы, способы для решения уже существующих или вновь возникающих проблем, провоцирующие позитивные качественные изменения.

Исходя из вышесказанного, нельзя однозначно понимать тезис: "Современная школа - от традиции к инновациям", как только процесс перехода от традиционной педагогической парадигмы к принципиально новой картине образовательного пространства. Здесь важно понимать, что процесс "инновационизации" - это явление, которое сопровождает общество с момента возникновения по настоящее время, переводя его на качественно иные уровни развития.

В образовательном пространстве, как и в остальных сферах жизни общества и государства присутствует данная конструкция: традиция - инновация и инновация - традиция. И если посмотреть в прошлое, то все известные нам педагогические традиции, концепции, были когда-то инновациями. традиция инновация школа современный

В качестве примера вспомним великого педагога Яна Амоса Коменского. Коменский был новатором в области дидактики, выдвинувшим много глубоких, прогрессивных дидактических идей, принципов и правил организации учебной работы (учебный год, каникулы, деление учебного года на учебные четверти, одновременный прием учащихся осенью, классно-урочная система, учет знаний учащихся, продолжительность учебного и т.д.).

Коменский хотел "учить всех всему" и требовал всеобщего обучения, которое должно распространяться совершенно на всех детей, независимо от материальных и половых различий.

Тогда, в далеком XVII веке, все эти идеи были действительно инновациями в области воспитания и образования. Прошло четыре века, и что мы видим сегодня? Классно-урочная система - это традиционная организация образовательного процесса. Всеобщее образование - традиция и норма в современном обществе, и высшие законодательные акты давно закрепили этот принцип. И эту цепочку можно продолжать и продолжать.

Мы видим: то, что когда-то было инновацией в образовании, пройдя длительный процесс, превратилось в традицию.

Современная школа все еще базируется на традиционных принципах образования и требует изменения и присутствия инноваций. Этот момент является важным, поскольку школа один из главных институтов социализации личности в процессе жизни, интеграции ребенка в профессиональное пространство. Школа является и основополагающим звеном в цепочке развития от ребенка до зрелой личности. Поэтому она должна своевременно и эффективно реагировать на происходящие в современном мире процессы, видеть и устранять возникающие проблемы, находя пути решения, приводящие к качественным изменениям, т.е. быть адекватным современной действительности. Кроме того, современное образовательное пространство должно быть мобильно, т.е. быстро реагировать на изменения вне его. В качестве средства такого экстренного реагирования и может выступать педагогическая инновация.

Важно отметить, что сама по себе инновация не обязательно должна носить глобальный характер. Как педагогическую инновацию, например, можно рассмотреть совершенствование отдельных элементов образовательной системы. Здесь задача каждого учреждения образовательной системы, особенно современной школы, самостоятельно реагировать на внешние изменения посредством создания и внедрения инноваций.

Таким образом, педагогические инновации - нововведения, которые разрабатываются и проводятся не только органами государственной власти (например, на уровне реформ), но и работниками и организациями системы образования и науки.

Говоря непосредственно о педагогических инновациях, можно иметь ввиду следующие изменения:

- в содержании образования, т.е. в учебных планах и программах по отдельным предметам;
- во внутренней организации деятельности школы;
- в отношениях "учитель-ученик";
- в методах обучения.

К инновациям в отдельных учебных заведениях можно отнести не только создание принципиально новых методов и форм работы, но и внедрение, и распространение педагогических систем, разработанных педагогической культурой мира: М. Монтессори, Л.В. Занков (развивающее обучение) и др.

Таким образом, процесс инновационизации в современной школе - это комплексный процесс, предполагающий создание, внедрение, новых педагогических технологий и постепенное их распространение на другие звенья, и элементы образовательного пространства.

В век высокоразвитых информационных и нано-технологий, глобализационных процессов, новых экологических проблем, происходят качественные изменения во всех общественных и государственных институтах, которые ставят новые задачи перед

образовательной сферой. Одной из главных задач современной школы является воспитание способного к кардинальным и нестандартным решениям поколения, которое и обеспечит переход на качественно иные уровни существования общества и государства. И обеспечить это возможно при грамотном посредничестве педагогических традиций и инноваций в современном образовательном и воспитательном пространстве. А современная школа должна стать той территорией, где это посредничество должно осуществляться, способствуя переходу общества на качественно новый уровень развития!

Савченко М.В.

*КГУ «Колледж сферы обслуживания г. Петропавловска им. И. Даутова»
Казахстан*

СИСТЕМЫ КРОЯ, ПРИМЕНЯЕМЫЕ НА УРОКАХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ И КОНСТРУИРОВАНИЯ ОДЕЖДЫ

Важнейшими факторами в формировании у студентов интереса к изучаемой дисциплине являются содержание усваиваемых знаний и возможность применения их на практике. Необходимо делать ставку на активацию интенсификации учебного процесса. Для этого на уроках производственного обучения и конструирования одежды нужно как можно больше и шире использовать различные методы, которые позволили бы студентам изготавливать одежду с минимальной затратой времени и с максимальным качеством посадки изделия на фигуре. Разносторонний подход к изучаемой дисциплине, применение различных систем кроя даёт возможность студентам развивать творческие способности, самостоятельно решать те или иные вопросы, касающиеся выбора метода раскроя для изготовления какого-либо изделия. Результатом самостоятельного выбора студентами системы кроя должно быть высокое качество этого изделия.

Действенная и практически применяемая система кроя должна базироваться на двух «китах»:

- на результатах регулярного (приблизительно 1 раз в 30 лет) научного антропометрического исследования населения, т.к. облик человека меняется с течением времени, зависит от территории и социальных условий;
- на математической модели, способной адекватно отобразить поверхность человеческого тела на плоскости ткани.

На уроках студентам необходимо рассказать о разных системах кроя, применяемых на сегодняшний день, разъяснить, что любую конструкцию можно построить, используя различные методы.

Методы конструирования одежды можно разделить на три категории:
муляжный метод;

расчётно-графический метод;
инженерный метод.

При использовании на уроках муляжного метода (метода накладки) студентам не приходится производить никаких расчётов. Кусок ткани накладывают на манекен или закрепляют на фигуре человека портновскими булавками, придавая желаемую форму. Затем очерчивают контуры, которые необходимо перенести на бумагу. После этого выкраивается изделие и собирается на примерку. Это трудоёмкий метод, требующий много корректировок в процессе создания одежды. Не смотря на кажущиеся простоту и доступность этого метода, для его использования необходимо знание основ конструирования, наличие хорошего художественного вкуса и профессионального мастерства у студентов. Преподаватель уже на первых занятиях может заметить, кто из его студентов в полной мере может освоить и полюбить данную методику. Муляжный метод применяется, если изделие имеет сложный крой, драпировки, асимметрию, если фигура нестандартная и позволяет студентам увидеть форму изделия до его сборки без предварительных расчётов.

Также на уроках при создании конструкции будущего изделия широко применяется расчётно-графические методы конструирования: суть этих методов состоит в том, что конструкция строится на основе измерений фигуры человека и соответствующих прибавок.

Единая методика конструирования одежды ЦНИИШП предназначена для разработки конструкции чертежей на фигуры типового телосложения, использует размерные признаки современных стандартов. В основу был положен расчетно-аналитический метод, по которому чертежи конструкции строят путем геометрических разверток контура фигуры человека с припусками на свободное облегание и декоративное оформление.

Единый метод конструирования одежды Центральной опытно-технической швейной лаборатории (ЦОТШЛ) предназначен для разработки основы конструкций на индивидуальные фигуры заказчиков. Он разработан на базе методики ЦНИИШП и отличается от неё заменой отдельных расчетных формул измерениями фигуры и некоторым упрощением формул.

Безусловно, студенты должны иметь представление и о методе ЦОТШЛ и о методике ЦНИИШП. В любом из этих методов будут находиться и

положительные и отрицательные моменты. Например, в современных авторских ателье строят чертежи на каждого клиента по ЕМКО (единой методике конструирования одежды), получая при этом хорошую посадку изделия на фигуре. Но так как для построения базовых лекал по ЕМКО используется большое количество размерных признаков, то при снятии каждой мерки неизбежна погрешность, отсюда необходимость в подгонке изделия на заказчика.

Методика СЭВ (**ЕМКО СЭВ**) — единая методика конструирования одежды стран – членов СЭВ, позволившая автоматизировать разработку чертежей конструкций и положенная в основу множества современных систем автоматизированного проектирования. Эта методика является универсальной, т.к. включает в себя единую систему размерных признаков, единую систему и классификацию прибавок, единую структуру формул и последовательность построения конструкции изделия. В обычной практике конструирования методика СЭВ не используется каждый день, она скорее служит общим языком для передачи информации.

Необходимо упомянуть ещё об одной системе кроя под названием «Мюллер и сын». Эта методика разработана в Германии более 100 лет назад и имеет широкое распространение в странах Европы. Она использует четыре основные, двенадцать вспомогательных и четыре специальных измерения женских фигур. К достоинствам этой системы можно отнести хорошую посадку изделия на фигуре типового и нетипового телосложения, использование для индивидуального и серийного производства, а также автоматизацию на этапе проектирования базовых конструкций. Нужно отметить, что некоторые измерения данной методики не совпадают с современными размероростовочными стандартами. А ещё, эту методику не всегда можно применять на уроках конструирования и производственного обучения из-за больших затрат времени на предварительные расчетные формулы.

Необходимо упомянуть об инженерных методах конструирования развёрток деталей одежды, таких как метод триангуляции, метод секущихся плоскостей, метод развёртывающихся поверхностей. Так как на уроках эти методы не применяются, нет необходимости подробно останавливаться на них. Просто студентам нужно вкратце рассказать об инженерных методах и показать

иллюстрации, чтобы они имели представление об объёме и научности проведённых исследований.

Таким образом, использование на уроках конструирования и производственного обучения различных систем кроя, позволяет студентам решать комплексные задачи, направленные на улучшение качества изготавливаемых изделий, развивать творческие способности, понимать и изучать учебный материал с различных позиций, а также формирует личность, умеющую приспосабливаться к различным ситуациям в конкретно заданных условиях, исходя, в том числе, из личного опыта студента. Выбор основной методики преподавания на уроках также зависит от преподавателя и его предпочтений в применении той или иной методики на практике.

**Самашова Г.Е.¹ - к.п.н, доцент кафедры ПОиП,
Курымбаев Г.Г.²- к.п.н, доцент кафедры ТиПО,
Иманмұса Н.М.³ - магистрант 1 курса специальности «ПО»**
*Карагандинский государственный технический университет^{1,3},
Карагандинский государственный университет им.Е.А.Букетова², Казахстан*

СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ

В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ВУЗА

В настоящее время учебный процесс требует постоянного совершенствования, так как происходит смена приоритетов и социальных ценностей: научно-технический прогресс все больше осознается как средство достижения такого уровня производства, который в наибольшей мере отвечает удовлетворению постоянно повышающихся потребностей человека, развитию духовного богатства личности. Поэтому современная ситуация в подготовке специалистов требует коренного изменения стратегии и тактики обучения в вузе. В этой связи акценты при изучении учебных дисциплин переносятся на сам процесс познания, эффективность которого полностью зависит от познавательной активности самого студента. Успешность достижения этой цели зависит не только от того, что усваивается (содержание обучения), но и от того, как усваивается: индивидуально или коллективно, в авторитарных или гуманистических условиях, с опорой на внимание, восприятие, память или на весь личностный потенциал человека, с помощью репродуктивных или активных методов обучения [1].

Метод обучения – это способ, владея которым, студент может освоить ту часть социального опыта, которая необходима ему в жизни и задается содержанием каждого учебного предмета. Определением способов, обеспечивающих кратчайшие пути обучения, занимаются частные методики предметов. Метод обучения – это способ передачи и усвоения учебной информации. Для того чтобы информация была усвоена, она должна быть определенным образом представлена, зафиксирована, передана и воспринята без потерь. Поэтому акценты в современном процессе обучения переносятся с преимущественно информативного общения двух субъектов системы обучения «педагог – студент» на сам процесс познания и способы переноса знаний в деятельность.

В настоящее время учебный процесс требует постоянного совершенствования, так как происходит смена приоритетов и социальных ценностей: научно-технический прогресс все больше осознается как средство достижения такого уровня производства, который в наибольшей мере отвечает удовлетворению постоянно повышающихся потребностей человека, развитию духовного богатства личности. Поэтому современная ситуация в подготовке специалистов требует коренного изменения стратегии и тактики обучения в вузе.

Главной задачей высшего учебного заведения на современном этапе является подготовка специалистов, способных нестандартно, гибко и своевременно реагировать на изменения, которые происходят в мире. Поэтому для подготовки студентов к профессиональной деятельности в будущем и используются инновационные методы обучения в вузе.

Применяемые современными преподавателями методы обучения можно классифицировать по трем видам: пассивные, активные и интерактивные – каждый со своими характеристиками, условиями и ситуациями для применения [2].

Пассивные методы – традиционный повествовательный способ донесения преподавателем необходимой для формирования знаний по определенной тематике информации. В этом взаимодействии преподавателя со студентами доминирует преподаватель и используя свои способности лектора доносит содержание лекции до слушателей, использующих свои репродуктивные способности слушать, воспринимать, конспектировать, воспроизводить, т. е. пассивно. Опросы, самостоятельные и контрольные работы, закрытые тесты служат, как правило, средствами диагностики при использовании таких методов [3]. При существовании в современном мире огромного количества информации видится невозможным донести преподавателями и изучить студентами ее всю. И с этой точки зрения подобные методы малоэффективны. Но если занятия посвящены ознакомлению, например, с необходимыми для понимания последующего материала, терминами и определениями, их применение оправдано и сегодня. Кроме того, они привлекательны с точки зрения возможности донесения до студентов сразу большого количества учебного материала.

Активные и интерактивные методы обучения в отличие от предыдущей группы методов, предполагающих плавное подробное изложение материала преподавателем, предполагают активное участие студентов в процессе обретения ими знаний, умений навыков, основанных на информации, найденной самими студентами с подачи преподавателя. Поэтому активность обучаемых – это их

интенсивная учебная деятельность, а педагогов – интенсивная педагогическая деятельность. Оба субъекта обучения – и педагог, и сам студент заинтересованы в развитии познавательной активности студента как инструмента учебной деятельности.

Интерактивный («inter» – это взаимный, «act» – действовать) – означает взаимодействовать, находиться в режиме беседы, диалога с кем-либо. Интерактивный подход – это определенный тип деятельности учащихся, связанный с изучением учебного материала в ходе интерактивного урока. Интерактивные методы ориентированы на активизацию учебно-познавательной деятельности студентов посредством диалогового взаимодействия с преподавателем, между собой, с компьютером [3].

Итак, интерактивные методы обучения, под которыми подразумевается постоянное взаимодействие, диалог, беседа преподавателя и студента, причем, доминирующую позицию должны занимать студенты, тогда как преподаватель должен дать правильное направление в работе.

Исследования как отечественных, так и зарубежных исследователей, таких как: В.И.Байденко, Э.Ф.Зеер, Д. А. Иванов, С. Е. Шишов и др. в области методики, методологии и методов преподавания показали, что использование интерактивных методов обучения является одним из самых эффективных, результативных методов оптимального усвоения нового и закрепления пройденного материала. Во-первых студентам легче понимать и запоминать материал, когда они сами являются субъектами учебного процесса, во-вторых, даже самые слабые и стеснительные студенты втягиваются в процесс обучения. Известны следующие интерактивные методы обучения: круглый стол (дебаты и дискуссии); мозговой штурм (мозговая атака); ролевые и деловые игры; эвристическая беседа; кейс-метод (анализ определенных ситуаций); мастер-класс; тренинги; метод проектов; групповая работа с иллюстративным материалом.

В образовательном процессе могут быть использованы пассивный и активный методы обучения. Интерактивные методы можно рассматривать как наиболее современную форму активных методов обучения [4].

Преподаватель в своей профессиональной деятельности использует ту классификацию и группу методов, которые наиболее полно помогают осуществлению тех дидактических задач, которые он ставит перед занятием. И активные методы обучения являются одним из наиболее эффективных средств вовлечения студентов в учебно-познавательную деятельность.

Вышеприведенные приемы обучения имеют не только ценность, но и свои особенности. В рамках данного тезиса мы хотим остановиться на некоторых методах обучения.

Проблемное обучение, когда новое знание обретается студентом через попытку разрешения им проблемного вопроса, задачи или ситуации. При этом процесс познания студентов в сотрудничестве и диалоге с преподавателем приближается к исследовательской деятельности. Содержание проблемы раскрывается путем организации поиска ее решения или суммирования и анализа традиционных и современных точек зрения. Задача преподавателя в начале и по ходу изложения учебного материала создавать и формулировать проблемные ситуации, привлекать обучающихся к их анализу и разрешению. Преподаватель должен направлять обучающихся к поиску правильного решения проблемы, предлагая, например, определенные источники необходимой информации [5].

Дискуссия, как метод обучения, стала применяться в последние годы, когда была провозглашена гласность и сняты запреты на плюрализм мнений не только по вопросам житейским, но и по проблемам теорий, политики, идеологии. Таким образом, названный выше метод представляет собой специально запрограммированное свободное обсуждение теоретических вопросов учебной программы, которые обычно начинаются с постановки вопроса. Причем, он используется на групповых формах занятий, семинарах, семинарах-практикумах, собеседованиях по обсуждению итогов выполнения заданий, на практических и лабораторных занятиях, когда студентам нужно высказаться [5].

Ролевые игры – один из активных методов обучения, являющийся творческим, а значит продуктивным. Применение метода стимулирует познавательные интересы, поисковую активность, формирует мотивацию к учебной деятельности и к мотивации профессиональной и инновационной. Игра как один из видов человеческой деятельности снимает психологическую инерцию у студентов, настраивает на позитивный характер взаимодействия.

Таким образом, все сказанное позволяет сформулировать следующее «Пассивные» методы обучения способствуют развитию преимущественно репродуктивных способностей. Активные и интерактивные в большей мере способствуют развивать мышление обучающихся, поисковые и исследовательские способности, вовлекать их в решение проблем, максимально приближенных к реальным производственным ситуациям, расширяют и углубляют профессиональные знания, практические навыки и умения на основе использования

знаний, формируют мотивацию к инновационной деятельности. Проявляя и развивая свои способности и личностные качества, понимая значимость самообучения и самовоспитания, студенты становятся активными участниками процесса образования, способными к самооценке и самоорганизации.

С каждым годом увеличивается объем информации, обязательной для усвоения студентов. Для того чтобы студенты могли легко изучить информацию, преподаватель должен использовать современные методы обучения. Преподаватель в своей профессиональной деятельности использует ту классификацию и группу методов, которые наиболее полно помогают осуществлению тех дидактических задач, которые он ставит перед занятием. Как показывает практика, активные методы обучения являются одним из наиболее эффективных средств вовлечения студентов в учебно-познавательную деятельность.

Все рассмотренные приемы и методы обучения используются педагогами всего образовательного процесса. Но широкое их использование в учебном процессе, приведет к тому что студент будет с интересом посещать и готовиться к занятиям.

Список использованной литературы

1. Современные методы обучения в ВУЗЕ // Сборники конференций НИЦ Социосфера. – М., 2012. - С. 25–31.
2. Берденникова Н.Г., Меденцев В.И., Панов Н.И. Организационное и методическое обеспечение учебного процесса в вузе: учебное пособие. М.: Новое в высшем профессиональном образовании, 2006. – 208 с.
3. Окань Г.И. Активные и пассивные методы обучения в ВУЗЕ: содержание и особенности внедрения // Научный диалог. - 2012. - № 1.
4. Садыкова Р.Ш. Интерактивные методы обучения – требования времени // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. - 2014.
5. Шамис В.А. Активные методы обучения в ВУЗЕ // Сибирский торгово-экономический журнал. – 2011.

Жамитова А.А.

БІ. Алтынсарин атындағы Арқалық мемлекеттік педагогикалық институты

СУРЕТ САЛА БІЛУДЕ БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНІҢ БІР ТАРИХЫ

Сурет немесе бейнелеу өнері – бұл адамның баласының заманнан заманға рухани, эстетикалық байлығы ретінде ұласып келе жатқан өнер саласы. Сурет тек жеке ғана бір өнер саласы емес, бірнеше өнер саласының өмірге келуіне себепкер болған бүкіл бейнелеу өнерінің атасы.

Сурет тарихы-бұл адамзат тарихы оның айналасындағы ортаны тануына, сана сезімнің жетілуіне, эстетикалық тәрбие алуына, ұрпақтан-ұрпаққа асыл мұралар қалдыруға үлкен үлес қосқан өмірімен өзектес өнер. Сурет-бұл шежіре. Ондаған ғасырлар бойы бүкіл әлем тарихын, тіршілік тарихын шашауын шығармай, жоғалтпай жеткізген бірден-бір куәгер. Біз осы куәгер сурет арқылы мыңдаған жылдар жемісіндегі тіршіліктің тынысын, адамзаттың әдет-ғұрпын мәдениетін оның бастан кешкен барша қайғы –мұңы мен таңдай қақтырар гүлденген шағын табиғаттың мың құлпырған бояуын, жан-жануарлар дүниесінің алуан -түрлісін танып білеміз.

Атам заманда жартастарға үңгірлерге қашап салынған суреттер өздерінің шыншылдығымен көрерменді тамсандырады, тіпті кейде композициялық құрлымның әсерлі де анық кескінделуі соншалық суретке қарап өнер иесіне, оның шеберлігіне таң қаласыз.

Соның бірі археолог Марселино Саутуоланың Альтамира үңгірінен тапқан ертедегі өнер туындысы. Осы үңгірде бейнеленген түрлі хайуанаттар суреті мұнан 40 мың жыл бұрын салынған екен сондықтан олар қазіргі заманға жеткен ең ескі сурет болып табылады. Бірақ мұнан да басқа ескі өнер туындылары бар екеніне күмән жоқ. Кейінгі кездегі дүнежүзілік археология ғылымының қарыштап алға басуы бұл үміткер құр алақан қалдырмайды деп сенеміз.

Өзіміздің туған республикамыздан табылып отырған ежелгі дүние өнері ғылымға көп жаңалық әкелді. Қола, темір дәуірлерінде осы аймақты мекендеген біздің ата-бабамыздың қолынан шыққан өнер

шығармалары өзінің бейнелілігімен айтар ойының тереңдігімен ғалымдар мен археолог суретшілер назарын аударып отыр.

Оындай шығарманың бірі қола дәуірінің шебері өмірге келтірген Қарашаш өзенінің бойындағы бұғытас жартасынан табылған сурет. Бұл сурет өзенінің көлемінің үлкендігімен, өте шебер, әдемі салынуымен көзге түседі. Бұғының жалпы келбетін оның дене мүшелерінің салыстырмалы (пропорциялық) өлшемдерін дәл бере білген. Әсіресе бұрынғы заманда осындай суреттердің бір ерекшелігі олардың стильденген пішінде салынуында. Бұл ертедегі адамдардың айналадағы құбылыстарды жақсы бағдарлай дәл көре білуінде және жан-жануардың қимыл-әрекетін, сыртқы пішінін зейін қоя зерттеу нәтижесінде туған шеберлік. Белгілі американ ғалымы, эстетик-психолог, өнер зерттеушісі Р.Арнхейм былай деген: «Ерте дүние адамында шыншылдық пен байқампаздық қасиеті мәдениеті жоғары елдердің адамдарына қарағанда әлдеқандай күшті дамыған».

Сондықтан біз ерте дүние өнерін жәй кездейсоқтықтан туған деп қарамай оған көп көңіл бөліп оны қастерлеуіміз керек, тіпті солардан үйренуіміз керек. Өйткені бұл –өнердің бастау бұлағы содан сусындап, нәр алып қарыштадық емес пе. Келе- келе сурет өнерінің дамуы арқасында сәулет(архитектура), мүсін (скульптура), живопись өмірге келді. Енді адамдардың сәулетті сарайлар, қалалар ірі қорғаныс құрылыстарын салды, ғажайып мүсіндер тұрғызды, жартастан адам таңқаларлық өнер кереметтерін туғызды. Бұл, әсіресе біздің эрамызға дейінгі I-VI ғасырларда кеңінен дамыды. Осы кезеңдерде адам жасаған ұлы өнер туындылары бірінекең кейін бірі өмірге келіп жатты. Фараондар салдырған Египет перамидалары, Греция еліндегі әйгілі «Зевс» және «Радос» мүсіндері ұлы Қытай қорғаны және Есік «алтын адамы» т.б., бұлардың бәрі бейнелеу өнерінің құдіретін өмірге паш еткен қайталанбас асыл мұралар еді. Әлем өнерін айтқанда оған өзінің үлесін қосқан тамаша өнер туындыларын қалдырған ата-бабаларымыздың өнерін қалыс қалдыруға әсте болмайды.

Мыңдаған жылдар бойы да қазіргі қазақ жерінде гүлденген қалалар, әсем сарайансамбльдері болған. Өнер мен мәдениеті жағынан сол кездегі европадан бірде-бір кем емес еді. Оның айғағы әлемді тамсандырған Есік «алтын адамы». Бұл өнер туындысы біздің жыл санауымыздан бұрын бесінші ғасырда дүниеге келген.

Саф алтыннан құралған «алтын адам» киімі сирек кездесетін ғажайып өнер туындысы болып отыр. Бұл тек құнды археологиялық олжа ғана емес, ата-бабаларымыздың жоғары мәдениеті, тарихы біздің тарихымыз мәдениетіміздің бастауы.

Төрт мыңнан астам алтын пластинкалардан құралып жасалған алтын сауыт, қанатты тұлпар мен, арқар бейнесінде жасалған дулыға көмкерілген алтын заттар және басқа да әшекейлер озық ойлы талантты суретшінің қолынан шыққан құдретті туынды емеспе!

Кейінгі кезге дейін кейбір ғалымдар, өнер зерттеушілері көшпелі халықта (сақ, қыпшақ, үйсін Орта Азия түрік тайпаларында) мәдениет, әсіресе қолтума сурет өнері дамымаған деген сыңаржақ пікір айтып келген еді міне, соның бәрі шындыққа жанаспайтындығы белгілі болды. Кейінгі археологиялық қазбалардан табылған өнер туындылары осының айғағы. Есік «алтын адамынан» кейін беретін келе қазақ жерінде мәдениет әлденеше рет дамып гүлденіп отырған. Әсіресе, IX-XII ғасырлар мәдени өрлеу заманы болды. Осы кезде бедерлеп ойып жасау –бедерлеме өнері қатты дамыды. Арнайы шеберханаларда талай талантты суретшілер жұмыс істеді. Мынау қоладан құйылып суретті бедерлеп жасалған айнаны қараңыз қараған сайын суретшінің шеберлігіне тәнті боласыз. Айнада құстың ұшқан кездегі қалпы қандай әдемі, сұлу, дәл берілген десеңізші. Сол сияқты мыстан жасалған күнтізбелік өнерде тарихта алатын орны бөлек.

Мұнда қазір өзіміз қолданып жүрген қазақ календары дәлме-дәл берілген. Календарьда 12 жылдың (жан-жануардың) бюейнесі салынған. Бұл – сөз жоқ ата-бабаларымыздың орта ғасырлардағы мәдениетінен хабардар ететін бұлтартпас тарихи дерек. Әлемдегі тіршілік етіп жатқан әр халықтың өз мәдениетінің, өнерінің, ғылымының ғасырлар бойы өрлеу-өркендеу, бірде тоқырау дәуірлері болған. Осы сияқты біздің халықта да орта ғасырларда мәдени өрлеу дәуірі болып өнер әлеміне өлмес мұралар қалдырған. Ол туындыларды саралап «мынау біздікі анау ананыкі» деп бөліп-жару қиын дегенмен де көптеген өнер туындыларынан халқымыздың өз қолтаңбасы, өз өмір тынысы айдан анық сезіліп тұрады. Соның бірі жоғарыда баяндап өткен халқымыздың төл календары.

Осындай өнер туындылары Тараз бен Сайрам қалаларынан, Отырар алқабынан көптеп табылуда. Мынау Тараздан табылған арыстанның суреті,

Сайрамнан табылған тоты құстың суректі адам таңданарлықтай шеберлікпен салынып айнала қоршаған ортаның аңдар мен құстардың әсемдігін көз тартарлық әдемілікпен жеткізген.

Кейінгі кезде археологиялық қазбалардан адам бейнесі салынған заттар мүсіндер көптеп табылып отыр. Соның бірі-мына суреттегі әйел бейнесі. Бейнеде суретші тек сыртқы сұлу да әдемі пішінін беріп қоймай кейіпкердің ішкі мінез-құлықын тебіренсін аса бір нәзіктікпен бере білген. IX-XIV ғасырларда ғажайып архитектурамыз өмірге келді. Атап айтқанда айша бибі, бабаша хатун, ахмет Ясауи т.б. көптеген мавзолей-сарайлар салынады. Өзіндік шеберлікпен (салынған) тұрғызылған Айша бибі мазары бүкіл қазақ халқының өнер тарихы музейі десек артық айтпаған болар едік.

Мұнда қазақт нақышты ою-өрнегі түгелімен топтасқан, сондықтан ол қазақ өнерінің символы болып ғасырдан ғасырға жасай бермек. Міне бұлар мәңгі өлмес өнер туындылары сурет өнерінен туындаған ғажайып дүниелер еді. Бертін келе, сурет өнері мұсылман діні күшіне енген кезде Орта Азияда Қазақстан біраз дағдарысқа ұшырады. Бірақ, адам жан-жануарлар бейнесін салуға тыйым салынғанмен өнердің екінші бір түрі өркендеді. Енді стилизация-абстрактілі бейнелеу- ою-өрнекпен бейнелеу дамыды. Айнала ортаны тіршілікті табиғат құбылыстарын, ұшқан құс пен жортқан аңды, дала мен тауды тіпті адамға дейін оюға айналдырып ғаламат ертегі өнер шығарады. Аадам бар қуанышын да, тқайғысын да ою-өрнек арқылы білдіріп отырады. Бар сырын ішіне бүгіп сиқырлы күйге көшкен бұл өнер ғасырлар бойы халықтың еңсесін көтеріп рухани сергітті қуанышқа бөледі. Сондықтан да бұл өнерді халық әлі күнге дейін қастерлейді әр үйдің төрінен орын алатын ең асыл байлығы болып есептелінеді.

Өнер-өмір бұлағы ізгілік пен әсемдік бұлағы. Өнерді оның қоғамдық тәрбиелік мәнін жан-жақты түсіну үшін әсемдік әдемілік зхандарын жақсы түсінуі шарт.

Карл Маркстың мына тамаша қағидасы еске алайықшы онда «Егер сен өнердің шын лаззатын аламын десең көркемдіктен тағлым алған адам болуың кере» - дейді.

Сондықтан біз халық өнерін айнала қоршаған әсемдікті сұлулықты жете түсініп сүюіміз қажет өнердің тылсым ғажайып сырларын ашып оқып-үйренуіміз қажет. Өнер біздің қоғамда адамдардың оның ішінде әсіресе

жастардың рухани эстетикалық тәрбиелеуде сенімді күшті құрал болып табылады. Жастарды көркемөнерді сүйеге адамға тән ізгі қасиеттерді қастерлей білуге үйретеді. Сонымен қатар бейнелеу өнерінде төрт жанр бар тоқтала кетсек, бейнелеу өнеріне негізінен кескіндеме, мүсін, графика және сәндік қолданбалы өнер жатады. Бейнелеу өнеріне негізделген Архитектура, безендіру және қолданбалы өнерде көрініс табуы мүмкін.

Сондықтан шартты түрде оларды да бейнелеу өнері қатарына жатқызады. Сондай-ақ театр, кино, теледидардағы безендіруді көркем дизайнды да бейнелеу өнері ретінде таниды. Бейнелеу өнерінде дүниені байқау, бақылау көру нәтижесінде оның көркем бейнесін жасайды. Әр ғасыр, дәуір кезеңде пайда болған бейнелеу өнерінің туындылары өзіндік бейнелеу жүйесі мен көкемдік үндесудің түрлері типтерін құрайды. Ұлттық дүние танымға негізделген көркем өнер. Қазақ бейнелеу өнерінің бұқаралық ең ежелгі түрі- халықтың қол өнері болып табылады. Әдебиетпен пен музыкаға қарағанда, кәсіби қазақ бейнелеу өнерінің қалыптасу және даму жолы өте күрделі болды. Оның бастауында этнограф ғалым Ш.Уәлиханов тұрды.

Кейінгі зерттеулер Шоқан туындыларынан (әсіресе графикалық суреттері) «Потанин», «Тезек төре» т.б. портреттік жұмыстарынан оның кәсіби суретшілігіне тән шеберлігі байқалатынын анықтады. Шоқанның қас-қағым сәтте салған графикалық долбар суреттері қайта өрлеу дәуірі өкілдері (Леонардо Да Винчи, Рафаэль Санти) шығармалармен сабақтасып жатыр (Аға сұлтан портреті, Бақсы, Қазақ музыканттары, Шығыс ұйғырларының киімі т.б) Қазақстанда бейнелеу өнерінің кәсіпқой шеберлерін даярлайтын студия 1920 жылы ұйымдастырылып онда Н.Г.Хлудов. Н.Антонов және мүсінші А.С Пономарев сабақ берді.1933 жылы республика суретшілер одағының ұйымдастыру комитеті құрылды. 1934 жылы Мәскеудегі шығыс мәдениетінің мемлекеттік мұражайында қазақ суретшілерінің тұңғыш көрмесі ұйымдастырылып, бір жыл өткен соң Алматыда Қазақ мемлекеттік көркемсурет галериясы ашылды. Әлеуметтік экономика және мәдени өмірдің жаңа жағдайлары түбегейлі уақыт талаптары шығармаларға тың тақырып болды.

2- дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қазақ Бейнелеу Өнерінің барлық түрі: кескіндеме, мүсіндеме, графика ілгері дамыды. Қазақ және өзбек халықтарына ортақ суреткер қазақ табиғатын тамсана жазған алғашқы академик-суретші

О.Н.Таңсықбаев қазақ бейнелеу өнерінде ерекше орын алды. Ол елден жырақ жүрседе (Өзбекстанда тұрған) бар болмысымен жүрегімен өзін әрқашанда елмен, жжерімен бірге сезінген, қазақ табиғатын ерекше бір сүйспеншілікпен жазған суретшінің бірі болды. «Қазақстан жолдары», «Көш», т.б. 50-жылдардың соңғы (Қ. Телжанов, М. Кенбаев) қазақ бейнелеу өнерінде жанрлық және ізденіс бағыттарымен ерекшеленеді. Қазақ бейнелеу өнерінде графика елеулі орын алды. 60 жылдары акварельдің, офорттың, линогравюраның автолитографияның өзіндік бағыттары бар дарынды шеберлері (А.А.Дячкин, Е.Г.Сидоркин, Ш.Б.Кенжебаев, И.Г.Квачко т.б.) өсіп жетілді. Одан беріде көптеген күнделікті қарапайым қазақ өмірінде, белгілі тарихи кезеңдерді жаңаша сипат беріп, ерекше тәсілмен бейнелей білген көптеген суретшілер бой көтерді. (Ә.Қастеев, М. Аманжолов, А.Нақысбеков К.Каметов, Е.Сергебаев т.б.)

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қалдыгул Оразқұлова «Бейнелеу өнері тарихына кіріспе» Алматы - 1988ж
2. «Бейнелеу өнер» кітап. kz.
3. С.Е. Беляева «Бейнелеу өнері және жобалау негіздері» Алматы- 1998
4. Ә. Төлендиев «Сурет сала білесің бе?» Алматы -1990 ж

Каипов С. Е., Квасных Г.С.

СКГУ им. М.Козыбаева, г.Петропавловск, Казахстан

МЕТОДЫ И СРЕДСТВА ФИЗКУЛЬТУРНО – ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

При освещении методической линии процесса развития мотивации студентов университета к здоровому образу жизни, в этом разделе мы обратим основное внимание именно на методы и средства физкультурно – оздоровительной деятельности, целенаправленно используемые в нашей практике в аспекте решения обозначенной проблемы.

Мы подразделяем методы и средства физической культуры на специфические и общедидактические.

Специфические методы и средства.

Физические упражнения - это такие виды двигательных действий (включая и их совокупности), которые направлены на реализацию задач физического воспитания и подчинены его закономерностям. Содержание физического упражнения составляют входящие в него двигательные акты (движения, операции) и те основные процессы, которые разворачиваются в функциональных системах организма по ходу упражнения, определяя его воздействие.

Эти процессы сложны, многообразны, они могут рассматриваться в различных аспектах: психологическом, физиологическом, биохимическом, биомеханическом и др. Очевидно, что для специалиста физической культуры главным аспектом в осмыслении сути физических упражнений должен быть обобщающий педагогический аспект, при котором определяется их значение для реализации тех или иных воспитательно-образовательных задач. От особенностей содержания того или иного физического упражнения в решающей мере зависит его форма. Форма физического упражнения представляет собой его внутреннюю и внешнюю структуру. Внутренняя структура характеризуется тем, как во время его выполнения связаны между собой различные процессы функционирования организма, как они соотносятся, взаимодействуют и согласуются друг с другом. Внешняя структура - видимая форма, которая

характеризуется соотношением пространственных, временных и динамических параметров движений.

В настоящее время существует несколько классификаций физических упражнений: по особенностям структуры движений (выделяются группы циклических, ациклических и комбинированных упражнений); по конкретному назначению значению упражнений в процессе освоения целевых двигательных действий (выделяют подготовительные /подразделяют на общеподготовительные и специально-подготовительные/ и основные упражнения); по тем требованиям, которые физические упражнения предъявляют к физическим качествам человека, и по некоторым дополнительным. В своей работе мы придерживаемся последней классификации и выделяем следующие виды упражнений:

— скоростно-силовые виды упражнений, характеризующиеся максимальной интенсивностью, или мощностью усилий (спринтерский бег, метания, прыжки, поднимание штанги и т.д.);

— виды упражнений, требующие преимущественного проявления выносливости в движениях циклического характера (бег на средние и длинные дистанции, лыжные гонки, ходьба, плавание и т.д.);

— виды упражнений, требующие проявления главным образом координационных и других способностей в условиях строго заданной программы, движений (гимнастические и акробатические упражнения, прыжки в воду, фигурное катание на коньках, синхронное плавание и т.д.);

— виды упражнений, требующие комплексного проявления физических качеств в условиях переменных режимов двигательной деятельности, непрерывного изменения ситуаций и форм действий (борьба, бокс, фехтование, спортивные игры и т.д.).

Как показывает наш физкультурно-педагогический опыт, конструктивное использование именно этих видов упражнений ведет к улучшению функционального состояния организма студентов и, как следствие, развитию мотивации к здоровому образу жизни.

Чтобы правильно судить об эффекте (вызываемом физическими упражнениями воздействием изменения в состоянии организма) упражнения, недостаточно представлять лишь его место в классификации надо рассматривать

каждое упражнение в единстве с методикой и другими существенными условиями его применения.

В ходе занятий физической культурой мы осуществляем деятельность, направленную на создание особого эмоционального фона с целью формирования ценностных ориентаций на ведение здорового образа жизни:

- а) связанную с гуманизацией образовательного процесса;
- б) ориентированную на введение в образовательный процесс приемов развития мотивации к здоровому образу жизни через использование специальных методов.

Следует отметить, что гуманизацию образования нельзя свести к конкретным технологиям или методам обучения. Это ценностная ориентация, в основе которой лежит перестройка личностных установок педагога. Если традиционная система обучения основывается на универсальности учебных программ, фронтальном общении, стандартных оценках знаний, умений и навыков, принудительности, трансляционной передачи информации педагогом и пассивным восприятием обучающихся, то гуманистическая дидактика ориентируется на:

- а) индивидуализацию;
- б) дифференциацию.

Все вышесказанное в полной мере относится и к физической культуре в условиях вуза как целостному педагогическому процессу.

Иманпейсова Э.Ж.

*«Қорғас орта мектебі мектепке дейінгі шағын орталығымен» КММ
Қазақстан, Алматы облысы, Панфилов ауданы, Қорғас ауылы*

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ӘДІС- ТӘСІЛДЕРІ

Әрбір тарихи дәуірде педагогикалық жүйе елеулі өзгерістерден өтеді. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, экономиканың өсуімен еліміздің білім беру жүйесі орта есеппен әр он жыл сайын реформаға ұшырайды. Сонымен бірге, қоғам дамуының барлық кезеңдерінде жаңа стратегияларды және педагогикалық технологияларды қажет ететін оқушылардың сапалы біліміне ерекше назар аудару қажет.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында білім беру жүйесін, соның ішінде орта білім беруді жаңарту бойынша ауқымды шаралар жүргізілуде.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» - деп, еліміздің бірінші президенті атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында оқытудың жаңа әдіс тәсілдерін оқу үрдісінде тиімді қолданудың маңызы зор. Бүгінгі күн талабы ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және заманауи технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндетін жүктеп отыр. Осыған орай мемлекетіміздегі білім беру үдерісіне енген жаңартылған білім беру бағдарламасы - заман талабына сай келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама болып табылады.

Мұғалімдердің алдына қойылып отырған басты міндеттерінің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және жаңа педагогикалық технологияларды меңгеру. Ұстаз үшін ең басты мәселе – оқыту әдісін дұрыс таңдау.

Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша заманауи оқыту әдіс-тәсілдеріне жекелеп шолу жасап кеткенді жөн көріп отырмын.

Құндылықты-бағдарланған тәсіл-оқушының құндылықтар жүйесін қалыптастырушы оқу-тәрбиелік үдерістің сәйкесінше формалары арқылы тұлғаның өзін-өзі танытуы үшін алғышарттар құруды көздейді.

Тұлғалық-бағдарланған тәсіл— педагогтің назарын оқушы тұлғасының тұтастығына, оның тек ақыл ойы, азаматтық жауапкершілік сезімінің ғана емес, сондай-ақ эмоционалдық, эстетикалық, шығармашылық нышандары мен даму мүмкіндіктерімен қоса рухани дамуы туралы қамқорлыққа шоғырландыруды көздейді.

Жүйелік-әрекетті тәсіл— оқу-тәрбие үдерісінде оқушының өз бетінше білім алуына бағытталып, осы мақсатта мұғалімнің тиімді іс-әрекеттің түрлі формаларын қолдануын көздейді.

Коммуникативтік тәсіл-бірінші кезекте оқушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу дағдыларын дамытуға, қарастырып отырған мәтін, қатысып отырған әңгіме мазмұнын түсініп, туындаған жағдаятқа сәйкес тілді қолданып үйренуге бағытталған.

Интегративтік тәсіл-оқу үдерісін жобалау және өткізу кезінде әр түрлі оқу пәндерінің мазмұнын өзара кіріктіру есебінен оқушыда әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыруға жәрдемдеседі. Бастауыш білім беру мазмұнына ортақ тақырыптарды енгізу әр түрлі пәндік салалардан білімдерді кіріктіруге және сол арқылы алынатын білімдердің функционалдығына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Зерттеу тәсілі — зерттеушілік әрекет дағдыларын дамытуға, ғылыми таным әдістерімен танысуға жәрдемдеседі, оқушыларда танымдық қызығушылық қалыптастырады.

Интербелсенді әдіс- білім алушылардың танымдық қызығушылығы мен танымдық белсенділігін арттыруға бағытталған. Негізгі қағидасы - педагогикалық қарым-қатынас пен қарым-қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастырып дамыту. Интерактивті әдістер оқушының қызығушылығы мен белсенділігін арттырып, алынған мәліметтерді шығармашылық тұрғыдан қайта өңдеу болып табылады.

Оқудың интерактивті әдістерінің маңызы қандай? Ең алдымен, интерактивті әдістер:

* оқушылардың қызығушылығын туғызады;

- * әрқайсысының оқу процесіне қатысу белсенділігін кеңейтеді;
- * әрбір оқушының сезіміне назар аударады;
- * оқу материалдарын тиімді меңгеруге бейімдейді;
- * оқушыларға көпжоспарлы әрекет етуге әсер етеді;
- * кері байланысты (аудиторияның жауап беру реакциясын) жүзеге асырады;
- * оқушылардың пікірлері мен қарым-қатынастарын қалыптастырады;
- * өмірлік машықтарды қалыптастырады;
- * мінез-құлықтың өзгеруіне көмектеседі.

Интерактивті оқыту – бұл таным іс-әрекетін ұйымдастырудың арнайы нысаны. Ол толық нақтылықты және болжамды мақсаттарды айтып отыр. Осындай мақсаттың бірі оқушылар өзінің сәттіліктерін, интеллектуалдық жағдайларын, оқу процесінің өзінде қандай өнімді іс істеу керектігін сезінетін, оқудың қолайлы жағдайын жасаудан тұрады.

Бастауыш сынып мұғалімдерінің қолданылатын тағы да бірқатар тәсілдер:

Мұғалімнің жетекшілігімен жүретін оқылым мен жазылым;

Қарым-қатынас жаттығуларын пайдалану;

Мәселені шешу мақсатында жеке және топта жұмыс істеу;

Орындау арқылы білім алу (әрекет ету арқылы);

Ашық сұрақтарды пайдалану;

Дәлел ұсынуға ынталандыру;

Зерттеу барысында бірлесіп жұмыс істеу;

Зерттеуге негізделген оқу, оның барысында оқушылар мәселені жеке өздері зерделейді.

Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша оқытудағы жаңа әдіс-тәсілдер оқушының жеке тұлғалық күшін арттырып, шығармашылық ойынының дамуында басты рөл атқарады. Жаңа әдіс-тәсілдерді меңгеру мұғалімнің зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін – өзі дамытып, оқу – тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Садвакасова К.М., Аймаганбетова Д.З

колледж ЭБП КЭУК, Казахстан

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИИ ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ

У каждого преподавателя есть свой наработанный опыт в педагогической деятельности. Ни для кого не секрет, что интерес к учебной деятельности у студентов резко возрастает, если на занятиях применяют наряду с интерактивными методами и игровые технологии обучения. Качество и эффективность урока зависят от многих взаимосвязанных факторов.

В последние годы в педагогической практике в зависимости от цели, ведущих методов, технологий и видов деятельности преподавателей и студентов при объяснении и закреплении материала, при проверке знаний, умений и навыков студентов, применяют разнообразные нетрадиционные типы уроков.

Для достижения поставленных целей и реализации творческого потенциала обучающихся, мы используем некоторые виды нестандартных уроков:

Урок творчества:

Студенты разбиваются на несколько групп

ПОЛИЯЗЫЧИЕ

Каждая группа получает задание.

Студентам предлагается придумывать веселые и интересные рассказы, используя свои знания, полученные на предыдущих занятиях.

Студенты создают собирательный литературный портрет героя нашего времени.

Урок – соревнование.

За несколько дней до урока группа делится на три команды и судейскую бригаду. Непосредственно на занятиях каждая команда задает противоположной стороне вопросы. В команде роли распределены так, что один или несколько человек отвечают за направление, тему или возможный вопрос. Перед ответом дается тридцать секунд для обсуждения.

Интегрированные уроки.

Такие уроки предполагают объединение разных видов учебной деятельности и разных предметов в единое целое для быстрого и прочного достижения цели. Занятие проводится совместно с учителями спец.предметов, с учетом согласованности действий преподавателей. На таких занятиях происходит углубление одних и тех же понятий, являющихся необходимым для употребления на практике.

Таким образом, нестандартные уроки используются на уроках как для изучения нового материала, так и для закрепления.

Список литературы

1. Гинкель Г. Проблемы институционального изменения: диалог и управление, основанное на взаимодействии. Утрехт, Нидерланды, 2016.
2. Лещинер Р., Разу М., Старостин Ю. Подготовка менеджеров в США. Экономические науки, N 4, 2011, с. 59 – 68.
3. Тенденции развития информационных технологий. Мир ПК, 5/96, с. 132-134.
4. 10 технологий, которые ... должны быть вам известны Мир ПК, 6/2006, с.136-141.
5. Писарев М. Вокруг сети. Размышления о будущем глобальных сетей. CompUnity, 5-6/2006, с.81-84.
6. Храмцов П. Internet в сетях гипермедиа. Открытые системы сегодня, 14/2010, с.1,11.

М.п.н. Есимбек С.І.

*Казахский Национальный педагогический университет
имени Абая, Казахстан*

МЕТОДЫ АНАЛИЗА РЕЧИ ДЕТЕЙ С ЗАДЕРЖКОЙ В РЕЧИ

Очень часто дети не могут различить схожие звуки. В будущем им становится сложнее выговаривать эти самые схожие звуки правильно. И в таких случаях мы вспоминаем фонематическое восприятие и фонематический слух.

«Фонематическое восприятие», «фонематический слух» – схожие по смыслу термины. Фонематический слух – фонетическая теория для обучения чтению и письму, предложенная Даниилом Элькониным. Это чувствительная система, познающая фонему и обеспечивающее возможность их разделить. Фонематическое восприятие – действия мышления, направленное различать звуки в составе слова.

Даже самые небольшие дефекты в слуховых аппаратах могут привести к неправильному произношению звуков. Поэтому перед проверкой фонематического восприятия важно тщательно проверить слуховые аппараты. Устойчивое развитие слуха является главным условием развития фонематического восприятия.

Фонематическое восприятие важно проверять. И для этого были придуманы определенные задания от легкого уровня до сложного. В заданиях учитываются возрастные особенности. Задания начинаются с изучения звуков по отдельности, после чего учатся различать слоги, и далее рассматриваются слова со схожими в произношении звуками [1].

1. Изучение отдельных звуков.

Задача: Среди ряда звуков выбрать одну, предупредить ребенка найти этот звук и поднять руку, когда этот произнесется. И прочитав весь ряд.

а, у, ы, о

п, д, з, ш, ц, с, т, н

к, б, р, м, с, ш, ч, р, щ, л, и

Задача для 4 лет:

Произнести сходные звуки

б-п г-к

т-д д-т

м-б д-т

Задача для 5 лет:

с-з з-с

ш-ж ж-ш

Задача для 6 лет:

ч-щ щ-ч

ж-ч ч-ж

2. Повторить похожие слоги

Задача для 4 лет:

ба-па па-ба

та-да да-та

ма-ба ба-ма

Задача для 5 лет:

ба-па-ба ша-жа-жа

та-да-та за-са-за

ка-га-ка

Задача для 6 лет:

са-ша-са ша-са-ша ша-жа-ща

са-ца-са ца-са-ца са-за-ца

3. Различить звуки в слове

Задача: Предложить любую букву и попросить перечислить слова, в которых есть эта буква.

4. Различить правильно и неправильно сказанные слова.

Задача: Произносятся разные слова, среди которых есть неправильно произнесенные. Когда слово неправильное, ребенок должен поднять руку.

Раннее распознавание дислексии.

Дислексия – избирательное нарушение способности к овладению навыком чтения и письма при сохранении общей способности к обучению. По разным данным, несколько десятков процентов детей не могут овладеть школьными навыками по состоянию своего нервно-психологического состояния. Эта тема дислексии всё ещё полностью не рассмотрена и многое для учёных по сей день непонятно. Но монография Корнева – первая книга в нашей

стране, посвященная рассмотрению этой проблемы. Он нашел методы распознавания дислексии.

Метод, созданный Корневым с целью страхования детей от дислексии, используется в процессе проверки. Не требует особых устройств и занимает 5-8 минут. [2].

1-задача. Последовательный пересказ.

Инструкция: последовательно расскажи о сезонах года (днях, неделях).

2-задача. «Ритмы»

Инструкция: Логопед бьет по стулу ручкой определенный ритм, после чего ребенок должен его повторить.

3-задача. «Повторение цифр»

Инструкция: Логопед перечисляет цифры разбросанном порядке, ребенок должен повторить цифры в том же порядке. Сначала логопед перечисляет 3 цифры, если ребенок справляется, то дальше 4. И так с каждым разом больше цифр.

4-задача. «Ориентирование вправо-влево»

Инструкция:

а) Логопед говорит ребенку поднять левую руку (обязательно начинать с левой руки). Дальше нужно делать с любой стороны действия, как показать правый глаз, левую ногу и т.д. Если ребенок с этим заданием не справляется, к следующему переходить нельзя.

б) «Речевой тест Хэда»: левой рукой нужно взяться за правое ухо; правой рукой – за правое ухо; далее правой – за левое; и левой – за левое.

5-задача. Построить рассказ по рисунку.

Инструкция: ребенку нужно рассказать, что происходит на рисунке. Если он не сможет и будет рассказывать лишь про некоторых персонажей, вещей, то задаются вопросы по действиям на рисунке.

За последнее время востребованность специалистов в сфере логопедии значительно возросла. Это объясняется тем, что возросло количество детей с дефектами речи. Значительную распространенность задержки развития речи имеют дети дошкольного и школьного возраста. В настоящее время задержки в речи и их причины рассмотрена со всех сторон, как и её связь с

другими сферами. Изучены этапы появления дефектов, их виды, также рассмотрены множество способов и методов лечения и профилактики .

Анализировать и определять причины задержки речи становится легко после полного изучения сферы. Сам процесс анализа – как и лечение, и обучение – происходит у каждого ребенка индивидуально. И всё же есть определенные условия и требования, касающиеся каждого ребенка и его дефект в речи. [3].

Список литературы:

1. Воробьева В.К. «Методика развития связной речи у детей с системным недоразвитием речи». М., 2007.
- 2 . С.А.Шмаков «Игры – шутки, игры – минутки». - М.: Просвещение, 2002.
3. Т.Р. Кислова «По дороге к азбуке». Методические рекомендации для воспитателей, логопедов, учителей и родителей.

Кулабекова Г.К.

ҚР, Шымкент қ., М. Әуезов атындағы ОҚМУ

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ҚАЗАҚ САЛТ-ДӘСТҮРЛЕРІ НЕГІЗІНДЕ ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Резюме

В данной статье педагогическая проблема формирования национальной культуры учащихся начальных классов представлена сквозь призму народных традиций и обычаев

Summary

In this article, the pedagogical problem of shaping the national culture of primary school students is presented through the prism of folk traditions and customs.

Қазіргі орта білім беру жағдайда, нақтырақ айтқанда – бастауыш мектебінде, баланы жан-жақты жетілдіріп, танымдық іс-әрекеті мен ой-санасын дамытып, ұлттық санасын қалыптастыру барысында білім берудің ұлттық-дәстүрлі, педагогикалық, этнопедагогикалық негізін айқындау керек. Елімізде болып жатқан әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени өзгерістерге байланысты, оқу-тәрбие үрдісін ұлттық сипатта ұйымдастыру – қазіргі қоғамымыздың өмір талабы. Әр халықтың ұлттық-тарихи дәстүрі, оның азаматтық білім берудегі мәдениеті мен дидактикалық білімі осы оқу-тәрбие процесіне тікелей байланысты. Сондықтан біздің көтеріп отырған мәселесіміз біріншіден – ұлттық салт-дәстүрі, екіншіден – мәдени тәрбие мәселесі.

«Ұлттық» ұғымы кең мағынасында, жеке этникалық топтарға ғана тән емес, сонымен бірге бірқатар біріктірілген шама ретінде қауымдастықтарға тән болатын жоғары қатардағы әлеуметтік-этникалық сипаттамаларды білдіреді. «Ұлттық» ұғымы мемлекет, этникалық қауымның өмір сүруінің сипаты мен жағдайларын көрсететін қатынастары, оның тұйық саяси, құқықтық, әлеуметтік-мәдени жүйесі бар этносаралық және ұлтаралық қатынастары туралы сөз болған жағдайда қолданылады.[1] Ал, «мәдениет» ұғымын қоғамдық, әлеуметтік

өмірінің көресткішісі, тәрбие, білім беру, даму мағыналарына сай болатын болса,[2] сонда «Ұлттық мәдениеті» ұғымын былай деп тұжырымдауға болады – қай ұлттың болмасын мәдениетінің дәрежесі сол ұлттың әдет-ғұрпына, салт-санасына байланысты, егер әдеп-ғұрып, салт-дәстүр сол ұлттың мәдени жағдайын күнделікті тұрмыста, әлеуметтік жағдайда көрсете алса соның ұлттық психологиясын тәрбиелеуде бағалы сипат алса, мұның қажетті шаруа екендігі даусыз. Онда дәстүр ұлттық мәдениетін көтеруге, өркендетуге, дамытуға аса қажетті іс ретінде танылады. Осыдан барып дәстүрге өте мұқият болу талап етіледі.

Дәстүрді сыйлаған, дәстүрі бай, мәдениетті халықтар алдыңғы қатардағы ұлттардың қатарына еніп, көп шаруа тындырды. Қазақ халқы да дәстүрден құр алақан емес. Тамаша әдет-ғұрып, салт-сана жеткілікті. Олардың қай-қайсысы да адамдыққа, иманжүзділікке, мәдениеттілікке, дүниетанымды кеңейтуге тәрбиелейді. Біз дәстүрлердің бір қатарынан ажырап қалып, енді-енді қауышып жатырмыз. Халқымыздың бойындағы тамаша қасиеттерді басқа халықтар да біледі. Мәселен, әлі де болса жұрнағы бар, адамдық қарым-қатынаста жоғары бағаланатын дәстүрлерімізді санамалайықшы: үлкенді сыйлау, жас адамға иек артып «ақыл – жастан, асыл - тастан» дейтініміз, қонақжайлық жағына келгенде «алыстан алты жасар бала келсе, ауылдың алпыстағы қариясы сәлем береді» - деп құрметтегеніміз.

Сәби шыр етіп дүниеге келгеннен бастап, дара фәниден дара бақиға аттанғанға дейін адам баласы, пайғамбарымыз айтқандай, өмірдің тәрбиесінен өтеді. Өмірдің тәрбиесі деп отырғанымыз – дәстүрлер. Жақсы дәстүрлер көп ретте тәрбиелік ережелер түрінде қолданылады.

Қазақтың салт-дәстүрлерінің мәнін көптеген ғалым-педагогтар қарастырып зерттеген. Атап айтатын болсақ Сәбит Мұқанов пен Сәкен Сейфуллин қазақтың салтындағы намаз оқу мен ораза тұтудың адам денсаулығына, ой тазалығына және тәрбиелік қалыптасуына үлкен әсері бар екендігін аса назар аударған болатын.[3]

Ұлттық педагогикалық тәжірибесімен негізделген, ғалымдар: Ұзақбаева С.А., Қожахметова К.Ж., Кенжеахметұлы С., Жарықбаев К.Б., Қалиев Қ.С., Майғаранова Ш., Нысанбаева Г., Дәуренбеков Г.И., Қалыбекова А.А. т.б. салт-дәстүрлерінің астары тұнып тұрған тәрбие екендігін өз зерттеулерінде дәлелдеген.

Көптеген педагогикалық еңбектерде әдет-ғұрып ұғымдарына төмендегіше анықтамалар берілген, мысалы:

Әдет – бұл, адамның қажетіне айналып кеткен дағдылы әрекеті болып табылады. Мысалы, қазақтың бір мақаласында - «Жирен жаман әдеттен, үйрен жақсы әдептен» деп айтылған.[4] Осы жөнінде Кенжеахметұлы С. айтуынша адамдарда әр түрлі әдет болады. Мысалы: біреу түсте ұйықтауды немесе құлағын шұқып отыруды әдетке айналдырады. Енді біреу өсек, өтірік айтуды, арыз жазуды немесе ұрлық қылуды әдет қылады. Мұның бәрі халық ұғымында, санасында әдет деп аталады. Оның жақсы да, жаман да түрлері бар. Жоғарыда айтылған мақал оның жақсысынан үйренуге, жаманынан жиренуге шақырады. Әдет те халықпен бірге жасап келе жатқан ұлттық ғұрпымыздың бір түріне жатады.[5] Тәрбие үрдісінде әдетті қалыптастырудың негізгі жолы біздің ойымызша – балалардың күнделікті жаттықтыру болып келеді. Осы мәселесі жөнінде, мысалы Макаренко А.С. тәрбие ісінде оқушыларды практикалық іс-тәжірибемен байытудың маңызына ерекше тоқтала келе, «балалардың бойында жақсы әдет, дағдылардың мықтап орын алуы үшін оны үнемі жаттықтыру керек» деді.[6]

Әдеп, немесе әдептілік – бұл үлкен-кіші болсын әдеп сақтау халықтық тәлім-тәрбиенің аса үлгілі, тәрбие ісіндегі қалыптасқан заңы, жолы бар ерекше қасиетті тәлімдік дәстүрі. «Ол қоғамда қалыптасқан адамдардың қарым-қатынас тәртібін, салт-жораларын, өзін ұстау үлгісін білдіреді. Қазіргі кезде адал ниеттілік, қайырымдық, риясыздық тапшылығы адамдардан жылы қарым-қатынасты қажет етеді».[7] Осы жөнінде, мысалы қазағымыздың мәтел сөзі бекер айтылмаған – «Әдепті дегенше, әдемі десейші».[8] «Ұлтымыздың үлкеннің кіші алдындағы, кішінің үлкен алдындағы, еркектің әйел алдындағы, әйелдің еркек алдындағы әдеп сақтаудың тамаша үлгілері өте көп. ...ата алдындағы иба, халық ортасындағы инабат, мешіт ішіндегі әдептілік, сәлем беру, сәлем алу жолы тағы сол сияқты адамгершілік, сыйлау, сыйласу халқымыздың ертеден келе жатқан әдебі әрі ғұрпы.

Қазіргі кезде мектептің тұтас педагогикалық үрдісінде ұлттық педагогикасын пайдалану бойынша мол тәжірибе қалыптасқан. Негізгі мақсат – жас ұрпаққа қазақ халқының әдет-ғұрпын, салт-дәстүрлерін, ұлттық өнерін меңгерте отырып, оларды оқушылардың бойына дарыту, ұлттық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қожахметова К.Ж. Этнопедагогика. Оқу құралы. –Алматы: Қарасай, 2012. –Б. 57.
2. Энциклопедический словарь по культурологии. /Под общей редакцией д.филос.н., профессора А.А. Радугина. –Москва: Центр, 1997. –С. 209-210.
3. К. Ергөбеков, Сәбит Мұқанов тағлымы. Алматы, 1989 Муканов М.С. Казахская юрта. –Алма-Ата, 1981 Сейфуллин С. Өлеңдер мен поэмалар //Бес томдық шығармалар жинағы. –Т. 1 –Алматы: Жазушы, 1986. –Б. 90-91.
4. Қазақ ұлттық мақалы
5. Кенжеахметұлы С. Қазақтың салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары. – Алматы, Атамұра, 2010. –Б. 138.
6. Макаренко А.С. Соч. В 7 т-х. V т., М., 1958. -С. 435.
7. Тәрбие хрестоматиясы. –«Ғылым» ғылыми баспа орталығы. Құраст. С. Қалиев, Ш. Майғаранова, Г. Нысанбаева. Алматы, 2001. –Б. 45.
8. Қазақ ұлттық мәтелі

Lecturer Abetova Dinara

SI «Complex «Musical college – musical boarding school for gifted children»

THE ART OF MUSIC AS ONE OF THE COMPONENTS OF MODERN HEALTH-SAVING EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

Annotation: In the article we have done the theoretical analysis of the musical art possibilities in the structure of the contemporary health – improvement of educational technologies. The functions of musical art are examined and on this basis they are classified as the functional special features of the health – improvement technologies are substantiated the possibilities of their start in musical activity. Special attention is paid to the compensating and background – therapeutic function of musical art. It is proven that the musical art is the integral part of the health – improvement of educational technologies, since its content, principles, forms, methods and means organically are entered in the concept of recovery and maintenance of health, they contribute to the creation of the health – improvement medium in the musical activity, they ensure valuable harmonious development and maintenance of the children's health. Turning to concept «pedagogical musical therapy», analysis of its content make it possible to find new approaches to the realization of the health – improvement technologies in the musical education.

Key words: musical art, music functions, educational technologies, health-improvement technologies, pedagogical musical therapy.

The modern educational paradigm focuses on the development of General culture and thinking of a person whose personality in the educational process should act as an open system with high spiritual potential. Musical art as a subsystem of the spiritual life of society and is realized through the creative reproduction of reality in musical artistic images. This is a specific sphere of artistic activity, which has a complex structure, social significance and direction. Despite the diversity of philosophical and aesthetic concepts and approaches in determining the nature and role of music in human life, music is recognized as the embodiment of the integrity of man, concentrated in sound [2].

Today, music phenomenon is perceived by us as a process of life, which determines the fundamental functions of musical art, ensuring the effectiveness of the harmonious development of the individual at all stages of music education [9]. From the modern educational technologies point of view, the functional significance of musical art

and the mechanisms (principles) for the implementation of functions in musical and educational practice are particularly important for us. It is the functional significance that determines when considering the musical art as a pedagogical tool that provides the effectiveness of diverse influences on the individual. In a broad sense, each of the modern educational technologies is a specially organized process that ensures the interaction of individuals within a specific socio-cultural experience, in particular, the experience of musical activity and music education. This allows us to consider technology as a mechanism of socially and professionally significant qualities formation, cultural norms and values, as well as the transfer of behavior and communication experience. The functional importance of music quite widely covered in academic literature (sociology – T. Adorno, Th. Kresanek etc., psychology – L. S. Vygotsky, etc., musicology – V. V. Medushevsky, A. N. Sochor, V. N. Kholopov, etc.). However, the list of functions is not constant, but constantly updated with a new context due to changes in society and directly dependent on the system of social needs in this form of art. Let us consider the functional features of the musical arts, focusing on the functions that contribute to the implementation of health-saving educational technologies in music education. Aesthetic function. Perceiving a musical work, we not only assimilate its content, we emotionally comprehend it and give a sensual-specific musical images aesthetic assessment, thereby forming an aesthetic taste. The social function of musical art is manifested in the fact that we get the opportunity to transform social reality: education of harmoniously developed personality and society transformation; formation of intellectual, volitional and moral qualities of a person and value orientations and attitudes of society; stimulation of creative forces and abilities; socialization of the personality (A. Sochor). Directly from the social follows the communicative function of musical art, the essence of which today can be described as the creation of musical reality, due to specific social factors. Social function directly determines the communicative possibilities of musical art. This is due to the creation of musical reality, a kind of virtual musical existence, due to specific social factors and conditions of life of the individual and society as a whole. Music is widely used for educational purposes. Works of musical art are valuable, to a certain extent objective and quite specific sources of information about the processes taking place in society. Therefore, the cognitive function is aimed at mastering reality and analyzing it with the help of musical artistic images. The educational influence of music is diverse and has a focus on the formation of a harmoniously developed personality, its spiritual and moral formation and improvement, and is closely related to the sgedonistic function, reflecting the ability of musical art to give pleasure. It should be noted that aesthetic, cognitive and

educational functions are realized in organic unity. Thanks to the aesthetic principle in the development of the content of musical works, we learn new, enlightened and educated.

The art of music also has a number of special functions. The scientific literature draws attention to the fact that in the process of intercultural communication musical art performs three fundamental functions: the function of aesthetic pleasure, the function of intellectual philosophical game and background – therapeutic function (T. G. Baranovskaya, etc.). In accordance with the background – therapeutic function of the musical work is considered as a background that varies depending on the state, mood and well-being of the individual, exciting or soothing her (T. Adorno). Thus, we have come to the compensatory function of musical art, which allows us to solve certain psychological problems, restore calm and peace of mind, compensate and balance the lack of beauty and harmony in the surrounding reality, create conditions that favorably affect the emotional sphere of the individual and contribute to the preservation of health. In addition, within the compensatory function of musical art there are several very significant subspecies directly related to pedagogical technologies aimed at protecting the health of children. These are corrective-developing, rehabilitative or restorative and health-improving functions of music, which allow us to consider the art of music in terms of social and health, rehabilitation and recreational and health effects on the individual.

Today, health-saving technologies are an integral part and a distinctive feature of the national educational system, and therefore the protection of the child's health today is a priority direction of the society: only healthy children will be able to more effectively absorb knowledge, skills, acquire socially useful experience for further professional activities [3, 5]. New knowledge and experimental data on the emotional, intellectual, psychological and physiological effects of music on the individual allow us to consider it as a universal means of improving all aspects of human life [1, 4, 6, 7, 8]. Consider the features of some health educational technologies in which the leading role is played by the art of music. However, it should be emphasized that in the understanding of the concept of "technology" in the educational and musical activity aspect, there are features and some discrepancies that should be identified. If the pedagogical aspect of the technology is secondary to technique and is a sequence implementing methodology in primary music education technology. The essence and sequence of our actions in the development of works of musical art in the learning process is unambiguous and unchanged: the perception of a musical work → analytical study and performing development of a musical work → creative perception or composition of a musical work. Methods of implementation of this technology can be infinitely many: how many teachers-musicians-

so many techniques. In this context, correlating educational and educational functions of musical art, it is necessary to focus on this factor. Since the national education system declares the need for a multifunctional approach to musical education, involving the organization of the musical environment aimed at the harmonious and holistic development of the child's personality. Therefore, innovative musical and educational space requires appropriate mechanisms and technologies, among which we pay attention to social, recreational and rehabilitation technologies. Despite the difference in names, they have much in common: each of them can be attributed to the humanitarian and social group technologies aimed at a certain social category, and the individual. This determines their main goal is to achieve positive changes in the sphere of communication.

References:

- 1 Декер-Фойгт Г. Г. Введение в музыкотерапию / Г. Г. Декер-Фойгт. – СПб.: Питер, 2003. – 208 с.
- 2 Ключев А. С. Философия музыки. Избранные статьи и материалы / А. С. Ключев. – СПб. : Астерион , 2008.
- 3 Маджуга А. Г., Синицина И. А. Здоровьесозидающая педагогика: теория, методология, перспективы развития / А. Г. Маджуга, И. А. Синицина. – М. : ЛОГОС , 2014. – 508 с.
- 4 Менегетти А. Учебник по мелодистике / А. Менегетти / Пер. с итальянского. – М. : ННБФ «Онтопсихология», 2002. – 181 с .
- 5 Митяева А. М. Здоровьесберегающие педагогические технологии учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. М. Митяева. – 2 - е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2010. – 192 с.
- 6 Петрушин В.И. Музыкальная психотерапия: Теория и практика: Учеб. пособие / В.И. Петрушин. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 176 с.
- 7 Самсонова Г. О. Звукотерапия. Музыкальные оздоровительные технологии / Г. О. Самсонова. – Тула. – М. : Дизайн - Коллегия, 2009. – 248 с.
- 8 Фролов Е. П. Звукотерапия / Е. П. Фролов. – М. : Вузовская книга, 2004. – 620 с.
- 9 Холопова В. Н. Музыка как вид искусства / В. Н. Холопова. – СПб. : Планета музыки, 2014. – 320 с.

**Панасенко О. І., Буряк В. П., Кремзер О. А., Мельник І. В., Постол Н. А.,
Панасенко Т. В., Самура Т. О., Волох Н. Г., Черепок О. А.**

Zaporozhe State Medical University

ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Сучасна навчальна програма для студентів першого та другого фармацевтичних факультетів ЗДМУ включає предмет «Етика та деонтологія в фармації». Підготовка сучасного фахівця-провізора передбачає та вимагає формування у майбутніх фахівців не тільки глибоких знань з профільюючих дисциплін, але і має на меті удосконалення моральної культури кожного.

Етика – це наука, яка досліджує симбіоз питань, пов'язаних з теорією моралі та моральності, який пронизано червоною ниткою проблематики людських взаємовідносин та сенсу життя.

Професійна діяльність фармацевта відноситься до галузі охорони здоров'я, і від вирішення питань етики та деонтології значною мірою залежить рівень здоров'я та настроїв людей, морально-психологічний клімат в суспільстві, що в свою чергу впливає на продуктивність праці.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи знань з етики та деонтології у фармації та медицині, біоетики, здатність до створення соціально-психологічних механізмів спілкування і взаємодії з пацієнтами, лікарями та колегами фармацевтичного закладу.

Завдання, яке ставить дисципліна перед майбутнім фахівцем полягає в дослідженні сутності основних понять етики, деонтології та біоетики у фармації, в набутті вмінь використовувати базові інструменти успішного спілкування та взаємодії.

У процесі вивчення даної дисципліни студенти повинні :

- усвідомити сутність, роль і методичні основи етики та деонтології у фармації та медицині;
- одержати цілісне уявлення про розвиток теорії та практики етики та деонтології у фармації та медицині як системи співпраці і життя в сучасних умовах.

- навчитися дотримуватися алгоритму спілкування з пацієнтами, лікарями та колегами аптечного закладу;

- навчитися розуміти концептуальні основи успішної роботи фармацевтичних, аптечних організацій:

- отримати знання про сутність корпоративної культури та її взаємозв'язок з іміджем фармацевтичного, аптечного закладу.

- навчитися розуміти особливості психологічного «портрету» пацієнтів, впливати на характер комунікацій для належного здійснення 7. медичної та лікарської допомоги;

- набути знання та вміння з етики ділових відносин.

Етика та деонтологія у фармації як навчальна дисципліна є обов'язковою і базується на вивченні студентами історії фармації та медицини, філософії, соціології, психології.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою організації учбового процесу (ECTS - Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система) та рейтинговою системою оцінки знань студентів відповідно до вимог Болонського процесу.

Формами організації навчального процесу служать лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, консультації.

Семінарські заняття з дисципліни передбачають:

вирішення ситуаційних завдань;

розв'язання модельованих ситуацій, наближених до практичної діяльності фахівців.

Контрольними заходами є поточний і підсумковий модульний контроль та залік.

Засвоєння теми контролюється на семінарських заняттях.

Засвоєння змістовних модулів (поточний контроль змістовних модулів) – на практичних підсумкових заняттях по закінченні вивчення відповідного змістовного модуля. Рівень підготовки студентів визначається за допомогою проходження тестів, розв'язання ситуаційних завдань, усної співбесіди із студентом в процесі контролю засвоєння теоретичного матеріалу.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по його завершенню на підсумкових контрольних заняттях. Оцінка успішності студента з «Етики та

деонтології у фармації» є рейтинговою шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих модулів.

Студентів, які мають бажання підвищити свій рейтинг з дисципліни та покращити оцінку за шкалою ECTS, підсумковий контроль засвоєння модулю здійснюється додатково за графіком, затвердженим у навчальному закладі.

Впровадження та використання кредитно-модульної системи освіти сприяє систематичності засвоєння навчального матеріалу, підвищенню якості навчання, стимулюванню систематичної самостійної роботи, розширенню меж, підвищенню значимості та різноманіття такої роботи для студента, психологічному розвантаженню в кінці семестра, розкриттю творчої особистості студента, пробуджує інтерес до науки.

Література

1. Авдеенко Т. Ю. Информационные технологии в фармации / Т. Ю. Авдеенко // Запорожский медицинский журнал. – 2012. – №6. – С. 78 - 79.
3. Попова К.О. Кредитно-модульна система організації навчання у вищих навчальних закладах як одна з ключових позицій Болонського процесу [Електронний ресурс] / К. О. Попова, Є. А. Кудліна // Режим доступу: http://www.bdpi.org/scientific_published/Students_publications/01.
4. Самойленко О.М. Впровадження технологій дистанційного навчання в університетську освіту / О. М. Самойленко // Науково-методичний журнал «Освіта на Луганщині. Освітні технології». – №1 (30). – 2009. – С. 135-139.

Жөкеш*Н. С., Ибадуллаева С.Ж.

*Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті,
«Биология» мамандығы магистранты*

ОҚЫТУДЫҢ ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРІ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ЖІКТЕЛУІ

Жоғары білім алуды қамтамасыз ететін мекеменің түлектерінің негізгі сипаттамалары ЖОО білім беру стратегиясына және тактикасына ерекше көзқарасты талап ететін құзыреттілік пен кәсіпқойлық болып табылады. Білім беру қызметінің жетістігі жемісті болу немесе белсенді оқыту әдістері болу арқылы адамның назарына, сезіміне, есіне немесе жеке әлеуетіне сүйеніп, жеке немесе ұжымдық түрде авторитарлық немесе гуманистік шарттарда жасалған нәрсеге ғана байланысты емес.

Қазіргі заманғы ЖОО-да оқытушының қызметі білімді меңгеруіне, дағдыларын дамытуға, практикалық қолдануға, сондай-ақ қабілеттерін қалыптастыруға бағытталған студенттің қызығушылығын, шығармашылық белсенділігін арттыратын нысандарды, мазмұнды әдістемелерді және оқу құралдарын әзірлеуге және пайдалануға, шығармашылық, кәсіби ойлауға бағытталған болуы керек.

Білім берудің интербелсенді формаларын енгізу студенттерді оқытуды жетілдірудің маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Негізгі әдістемелік инновациялар интербелсенді оқыту әдістерін қолданумен байланысты. Бұл жағдайда «интербелсенді оқыту» термині әртүрлі жолмен көрсетіледі. Мұндай тренинг идеясы 90-шы жылдардың ортасында бірінші веб-браузердің пайда болуымен және Интернетті дамытудың басталуымен пайда болғандықтан, бірқатар мамандар осы тұжырымдаманы компьютерлік желілер мен Интернет-ресурстар арқылы оқыту ретінде түсіндірді. Диалогтық режимде нәрсе (мысалы, компьютер) немесе біреу (адам) арқылы өзара әрекеттесу немесе сөйлеу қабілеті сияқты кеңірек интерпретация рұқсат етіледі.

Интербелсенді (interactive) оқыту әдістері туралы тұжырымдаманың түрлі анықтамалары бар:

- белсенді оқыту әдістерінің технологиясы - когнитивтік процеске қатыспау мүмкін емес білім беру процесін ұйымдастыру: әрбір қатысушының немесе ол жария түрде хабарлауы керек нақты рөлі бар, немесе топқа жүктелген танымдық тапсырманың сапасы оның қызметіне байланысты. Технологиялар студенттердің когнитивтік белсенділігін ынталандыратын әдістерді қамтиды, әр қатысушыны ақыл-ой және мінез-құлық іс-әрекеттеріне байланысты [1, с.87].

- Белсенді оқыту әдістері - бұл «оқыту-оқыту» бірлескен қызмет субъектілерінің қызметі үшін жағдайлар жасалатын әдістер. Педагогикалық әсер ету әдісі бола отырып, олар білім мазмұнының құрамдас бөлігі болып табылады, өйткені олар арқылы ауызша берілмейтін іс-әрекеттерді жүзеге асыруға болады. Іс-шаралар іс-әрекетте меңгерілуі мүмкін: студенттердің өздері қабылдаған және оларға тағайындалған ассимиляция тақырыбы ретінде ерекшеленеді. Тек белсенді оқыту әдістерімен ғана білім берудің мазмұны көрсетілетін білім беру жағдайын жасауға болады [2, б.127].

Г.К. Селевко технологияларға негізделген және «білім алушылардың белсенділігін жандандыру мен күшейтуге негізделген дәстүрлі білім беруді «технологиялық жаңғырту» деп аталатын білім беру технологиясының классына жатқызады [3, р. 184].

- «Интербелсенді әдістер» түсінігі (С.Кашлевтің сөзі) «әдіс» және «интербелсенді» (өзара әрекеттесу) ұғымдарының анықтамасынан тұрады. Педагогикадағы әдіс педагогикалық тапсырмаларды шешуге, яғни даму үшін, мұғалім мен оқушылардың мақсатты қарым-қатынасы әдісі ретінде түсіндіріледі. «Интеракция» тұжырымдамасында екі компонент бөлінуі мүмкін: «Интер» - арасында; «акция» - жақсартылған әрекет. Осылайша, өзара әрекеттесуді біреудің арасындағы белсенділік ретінде түсіндіруге болады. Осыған сүйене отырып, интербелсенді әдістер оқытушы мен студенттер арасындағы олардың дамуының оңтайлы жағдайларын жасауда өзара межеленген өзара әрекеттесудің мақсатты қарқынды әдістері болып табылады.

Интербелсенді оқыту әдістерін қолдануға негізделген оқу үрдісі топтың барлық студенттерін таным процесіне қатысуды қамтамасыз етумен ұйымдастырылады. Бірлескен іс-шаралар әрбір адам өзінің жеке үлесін жасайды дегенді білдіреді, жұмыс барысында білім, идеялар, жұмыс істеу жолдары бар. Ұйымдастырылған жеке, жұптық және топтық жұмыс, жобалық жұмыс, рөлдік

ойындар пайдаланылады, құжаттармен жұмыс істейді және түрлі ақпарат көздері жүзеге асырылады.

Интербелсенді әдістер өзара әрекеттесу қағидаттарына, тыңдаушылар жұмысына, топтық тәжірибеге сүйенуге және міндетті түрде кері байланысқа негізделген. Ашықтық, қатысушылар арасындағы өзара іс-қимыл, олардың дәлелдерінің теңдігі, ортақ білім жинақтау, өзара бағалау және бақылау мүмкіндіктерімен сипатталатын білім беру коммуникациясының ортасы болып табылады.

Интербелсенді оқыту нақты және болжамды мақсаттарды білдіреді. Осы мақсаттардың бірі студенттің өз жетістіктерін сезінуіне, оның интеллектуалдық тұрақтылығын сезіне алатын ыңғайлы оқу ортасын құру болып табылады, бұл оқу үдерісінің өзін тиімді етеді.

Дәстүрлі әдістермен салыстырғанда, интербелсенді әдістер педагогикалық үдерістің сипатына, модельдік және өнімді педагогикалық өзара әрекеттесуге сәйкес келеді.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Абельс Х. Интеракция, идентичность, презентация / Х.Абельс .— СПб: Алтейя, 2000. - 272 с.
2. Жук А. И. Активные методы обучения в системе повышения квалификации педагогов: Учеб.-методич пособие / А. И. ЖУК, Н. Н. Кошель. — 2-е изд. — Минск : Аверсэв, 2004. — 336 с.
3. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения. Учебно-методическое пособие / С.С.Кашлев. - Мн.: ТетраСистемс, 2011.- 224 с.
4. Селевко Г. К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП: методический материал /Г.К. Селевко. - М.: НИИ школьных технологий, 2005. - 288 с.

Жүзжасарова Д. К.

Түркістан облысы, Кентау қаласы

«Детский сад» Еркетай» орталық балабақшасының тәрбиешісі

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕРДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі ұлттық даму стратегиясымен тығыз байланысты мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып табылады. Балабақшадағы тәрбиелеу мен оқыту баланың ғана емес, еліміздің де жарқын болашағының кепілі. Ол-үздіксіз білім берудің алғашқы деңгейі. Мәңгілік Елбасымыздың Жолдауына сәйкес, жаңартылған білім мазмұны білім берудің ең басты міндеттері болып табылады.

Қазіргі кезеңде Республикамыздың білім беру жүйесінің ең басты міндеті білім сапасының деңгейін халықаралық дәрежеге жуықтату. Бала-болашағымыз десек, сол балаға жүйелі білім беріп, ынта-ықыласын дұрыс бағыттауды, қабілет қасиеттерін-дамытуды балабақшадан бастауымыз керек. Рухани жаңғырған, жаңа әлемдегі жаңа Қазақстанда, әлем елдерінің білім жүйесімен еліміздің тең түсуіне, жастардың үздіксіз сапалы білім алуына, қазіргі тұрақты өзгеріп тұрған әлемде табысты бейімделуге қабілетті бала тұлғасының қалыптасуы мен дамуы үшін ең алдымен білім жүйесіндегі жаңартылған жаңа әдіс – тәсілдерді қолдану мектепке дейінгі мекемелерден бастау алмақ.

Қазіргі таңда адамзат қоғамына ғылыми жаңалықтар мен инновациялық технологиялар қаншалықты маңызды болса, мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеу мен оқыту саласын заман талабына сай дамыту соншалықты уақыт сұранысын қанағаттандыратын жаңа бағдарламалармен, технологиялармен қамтамасыз ету болып отыр. Жетекші ғалымдар мен практиктер жүргізген көптеген психологиялық-педагогикалық зерттеулер нақты мектепке дейінгі жасты зияткерлік, тұлғалық, әлеуметтік, эмоционалдық дамуын стратегиясымен үздіксіз байланысты екендігін және мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып табылатындығын ескере отырып, Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру жүйесін жаңғырту, дамыту ісіне ерекше көңіл бөлді.

Ата-ана баласын балабақшаға әкелгенде үлкен ортаға үйренеді, бейімделеді, көзі ашылады деп үміттенеді. Ол -педагогтың басты мақсатының бірі. Баланың ойлау және шығармашылық қабілетін дамыту, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру, оқу, жазу, сызуға ойын арқылы үйрету басты назарында болатыны анық. Осыған байланысты еліміздің сеніп тапсыратын мәртебелі азаматты қалыптастыратын отбасы және мектепке дейінгі тәрбие мекемесінің қызметкерлері. Заман талабына сай білімді, мамандығының қыр-сырын игерген педагог-тәрбиешілерді даярлауда оқу-тәрбие ісін тәжірибемен үйлестіру, кәсіптік білім беруді жетілдіру, жаңа оқу жоспары, жаңа бағдарламаға сай курстар мен түрлі семинарлар өткізудің маңызы зор. Мұның өзі педагогтың жұмысына деген қызығушылығын, шығармашылық қабілетін шыңдауына, бала тәрбиесіне деген түсінігінің кеңеюіне бірден-бір себеп болып табылады.

Мектепке дейінгі мекемелердегі педагогтардың қоғам талабына сай тәрбие беруде инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі-маңызды мәселелердің бірі. Біздің балабақшамыз жаңартылған иновациялық технологияларға сәйкес, тәрбие мен білім беруде бірнеше әдіс-тәсілдерді оқу қызметтерінде тиімді қолдануда.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі мекемелерде жаңа технолгияларды ендіруге көптеп күш жұмсалады. Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың негізгі міндеті: әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау. Мектепке дейінгі білім беру орындарында, педагогикалық технологиялар мектепке дейінгі білім беру стандартын жүзеге асыруға бағытталған. Сонымен қатар, мектепке дейінгі мекемелерде инновациялық білім беру құралдарын қолданудың да маңызы зор. Инновациялық білім беру құралдарына: аудио, видео, құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, мультимедиялық құрал, электрондық оқулықтар, мен оқу әдістемелік кешендер, инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады.

Қоғам талабы – заман талабы, өйткені «әр адам - өз заманының баласы». Сәбиді есті, саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен қоғамдық тәрбие орындарының бірден бір парызы. Сондықтан қазіргі балабақшадағы оқу-білім беруге арналған инновациялық қызмет-мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының кәсіби дамуының ең басты факторы болып отыр. Балалар мен

педагогтардың іс-әрекетінің жемісті болуын қамтамасыз етіп, ұжым шығармашылық, ізденіс үстінде үнемі болуына, заман талабына сай бағыт-бағдар болуы керек. Осы тұрғыдан біздің балабақшамыз оқу-тәрбие жұмыстарын жүргізіп жатыр, ұжымның алдына оқу-тәрбие процесінің жан-жақты ізденіс жұмыстарының жүргізілуімен қатар, жалпы балабақшада жүргізілетін іс-шаралардың сапалы болуына байланысты ізденіс жұмысы үнемі жүргізіліп отырылуы алға қойылды.

Жаңа технология үрдісінің талабы- балаға білім беруде мақсатқа жету, іс-әрекеттері арқылы ойлау дағдыларын, таным белсенділігін арттырып, баланың жан-жақты дамуына және жаңалықты тез қабылдауына әсер ету. Біздің балабақшамыздың негізгі мақсаты- жаңа технологияларды пайдалана отырып балаларға сапалы білім, саналы тәрбие беру.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. К.Ю. Белая «Инновационная деятельность в ДОУ» әдістемелік құралы. М. 2005ж.
2. Б.Бөрібаев, Е.Балапанов «Жаңа ақпараттық технологиялар». – Алматы, 2001.
3. Қ.М.Нағымжанова «Бастауыш сынып мұғалімінің оқу процесіндегі инновациялық іс-әрекеті». - Өскемен: Медиа–Альянс, 2004.

Умарбаева Салтанат

№5 СШ учитель русского языка и литературы

Маңғыстауская область, район Қарақия, село Мұнайшы

РАЗВИТИЕ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

В соответствии с Государственной программой развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы Государственный общеобязательный стандарт среднего общего образования должен быть «ориентирован на результаты, обеспечивающие личное саморазвитие, самостоятельность в приобретении знаний, формирующие коммуникативные навыки, умения управлять информацией и технологиями, решать проблемы, предприимчивость и креативность ... будут внедряться в систему образования» .

Реализация задач программы осуществляется в условиях перехода на обновленное содержание среднего образования, предусматривающие концептуальные изменения основ и принципов построения содержания образования в соответствии с современными запросами социально-экономического развития общества:

- вариативность и личностную ориентацию образования;
- ориентация образования на реализацию компетентностного подхода;
- целостность и преемственность содержания образования, обеспечение внутри- и межпредметных связей;
- направленность образования на конечный результат через выстраивание системы учебных достижений учащихся.

Новая модель образования предъявляет новые требования в подготовке педагогических кадров и изменение целей и способов педагогической деятельности в рамках инновационного подхода в обучении и изменение программного и методического обеспечения образовательного процесса; поиск новых форм оценивания учебных достижений учащихся.

Педагоги столетиями находятся в поисках новых путей и уникальных, действенных методов, которые позволили бы легко, быстро и эффективно

обучать детей грамотному владению языком. Ведь высокий уровень культуры человека, немыслим без высокого уровня коммуникативной культуры. Усвоение языка происходит успешнее, если изучение его органически связано с задачами речевого общения. В Республике Казахстан продолжаются шаги обновления содержания школьного образования. В новой программе уделяется много внимания формированию речевой культуры ученика. Каждому учителю дороги мгновения, когда лица учащихся озаряются улыбкой открытия, радостью познания, когда вырывается у них невольный вздох: «Я понял! Я знаю, как это сделать!». Глядя в такие минуты в их лица, в их глаза, я испытываю чувство огромного удовлетворения, чувствую, что прожила день не зря! Свою важную учительскую задачу вижу в том, чтобы в меру сил и возможностей помогать детям овладевать глубоко и сознательно знаниями. Развитие речи – это основа школьного обучения детей языку. Успехи учащихся в связной речи обеспечивают и в большей мере определяют успех в работе по всем предметам, в частности, способствует формированию полноценного навыка чтения и повышению орфографической грамотности. Работа по развитию речи – это не только овладение грамматической теорией и орфографическими навыками, но и умение выбирать нужные слова и правильно употреблять их в речи, строить предложения и связную речь. Проблема формирования речевой культуры школьников всегда была актуальна в методике преподавания. Что же нужно делать, чтобы развить эту врожденную языковую способность? Пути к этому - наглядность, выделение признаков предмета, сравнение предметов. Итак, первое правило - наглядность: Второе правило - систематичность, т.е. постепенное нарастание трудности, разнообразие тематики и типов, преемственность и перспективность, постепенное уменьшение помощи учителя. Третье правило: «упражнения должны быть логические: содержать переход от конкретных представлений к общим понятиям, выделение признаков предмета, объединение предметов в одно общее суждение». Речь - очень широкая сфера деятельности человека. «Заговори, чтобы я тебя увидел», - утверждал Сократ. Трудно что-либо добавить. Нахожусь в постоянном поиске - стараюсь использовать какие-то новые формы, методы и средства обучения своих малышей. Развитие связной речи провожу на основе системы постепенно усложняющихся устных и письменных упражнений, требующих от учащихся все большей самостоятельности. Успех работы зависит: от взаимосвязанности работ, от их

целенаправленности, от соблюдения четкой последовательности в применении различных видов сочинений, от систематической последующей работы над речевыми и стилистическими ошибками, допущенные в творческих работах детей. В обучении детей связной речи использую материал, полученный из разных источников - это и собственный опыт жизни школьников, и их наблюдения, материал, взятый из книг, из рассказов учителя, также различные картины, кинофильмы, разные жанры (повествование, описание, рассуждение). Таким образом, прежде чем формировать речевую культуру, необходимо использовать различные приемы и методы направленные на формирование речи школьников.

Список использованной литературы:

1. Закон Республики Казахстан «О языках в Республике Казахстан» от 11 июля... Заголовок главы 3 с изменением, внесенным Законом РК от 27 июля 2007 года № 320.
2. Галимова А.Г. Стратегия «Казахстан-2050» как главный фактор инновационного развития и конкурентоспособности национальной экономики – Астана- 2015.
3. Канн-Калик В.А. К разработке теории общего и профессионального развития личности специалиста в вузе. – М .: Просвещение, 1987. - 190с.

Қонарбаева Р.Ә.

№5орта мектептің технология пәнінің мұғалімі

Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы

ТЕХНОЛОГИЯ ПӘНІНЕН ЖАҢАРТЫЛҒАН ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ

ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

Мемлекетіміздің білім беру үдерісіне енген жаңартылған білім беру бағдарламасы - заман талабына сай, келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Қай елдің болсын өсіп-өркендеуі, ғаламдық дүниеде өзіндік орын алуы оның ұлттық білім жүйесінің деңгейіне, даму бағытына байланысты. «Ұрпағы білімді халықтың, болашағы бұлыңғыр болмайды» дегендей, жас ұрпаққа сапалы, мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру- бүгінгі күннің басты талабы.

Тиімді әдіс- тәсілдер- сапалы сабақ кепілі. Пәндерді оқытуда тиімді әдіс – тәсілдерді пайдалана отырып, сабақты қызықты да тартымды өткізу мұғалімнің шеберлігіне байланысты екені баршамызға мәлім.

«Технология» пәні бойынша оқу бағдарламасындағы оқу мақсаттары оқушылардан өздерінің дағдыларды үйренуі туралы ой-пікірлерін білдіріп, оны талдай және бағамдай білуді талап етеді. Әдістердің тиімділігі мұғалімнің оларды әдістемелік тәсілдермен байыта білуіне байланысты. Әңгімелеу, сұхбаттасу барысында табиғи объектілерді, суреттемелерді, сызбаларды, жүйелеуші және жинақтаушы кестелерді пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруға, негізгі материалды игеруге жағдай жасайды. Технологияны оқыту үдерісінде әдіс таңдаған кезде оқу материалының мазмұнын және шешілуге тиісті нақты оқу-тәрбие міндеттерін, технология кабинетінің оқу жабдығымен жабдықталуын, үлестірмелі материалдың болуын, оқушылардың жас ерекшеліктерін, олардың дайындық деңгейін ескеру қажет. Оқу оқушылардың ойлауын дамытуға септігін тигізуі үшін оларды біліммен қатар, талдау, жинақтау, салыстыру, сәйкестендіру, ортақ, жеке және

ерекше белгілерін анықтау, жалпылау, қорытындылар жасай білуді қалыптастыру қажет. «Ұстаздың биігі ойлана қарасаң биіктей береді, үніле қарасаң, тереңдей береді, қол созсаң қарсы алдыңда, айналсаң артыңда тұрғандай» — деп Сократ айтқандай бәрі өз қолымызда. Оқытушының міндеті білімді көбейту емес, осы білімдерін өз бетімен алуға мүмкіндік беретіндей құралмен қамтамасыз ету және оқушының жекелей дамуы, жеке тұлғаның қалыптасуы, өзін өзі жетілдіру және қоршаған әлемді жетілдірудің инновациялық қажеттіліктерін қалыптастыру. Білім беру үрдісінде жаңа технологияларды дамыта оқыту, оқу-тәрбие үрдісінің сапасын жоғарлатуды көздейді. Осы тұрғыдан бүгінгі күні жаңа технологияның тиімді әдіс-тәсілдерін жас ұрпақтың бойына сіңіре отырып тәрбие беру мұғалімнің басты міндеті.

Технология - пәні география, бейнелеу өнері, тарих, музыка пәндерімен тығыз байланысты. Электронды кәсіптік бағдарлау жүйесі - қазіргі заманға сай ақпараттық - коммуникациялық технология негізінде жасалып, оқушының өзіне қажетті мамандықты тандап, оның ерекшеліктері жөнінде тұтас ақпаратты ұсына отырып, өз мүмкіндігі бойынша қалаған мамандығын анықтауға көмектеседі. Оқушыларды кәсіптік бағдарлау ақпараттық үрдісі, ұдайы кәсіптік білім жөніндегі ақпараттарды талдауды және қорытындылауды қажет етеді. Бүгінгі еңбектің сипаты, мазмұны өзгеріп, жаңа талап пен міндеттерді қажет еткенімен, еңбекті құрмет тұту – халықтар дәстүрінде ежелден қалыптасқан. Технология сабағында оқушылардың іске икемділігі мен іскерлігіне, өнерге, шеберлікке деген бейімділігін дамыта отырып қалыптастырамыз. Оқушылар отбасында да тұрмыстың әр түрлі өнімді еңбегіне қатысады. Баланың бойындағы сапалық қасиеттері, еңбекке қызығушылығы, табиғатты қорғауы, ұқыптылығы арқылы еңбек адамын көру. Қазіргі кезде білім беру кеңістігінде инновациялық үрдістердің бағыттарының бірі - мектепке бағдарлау болып табылады. Оқушылардың қызығушылықтары, қабілеттері толық ескеріліп, сол қажеттілікке сай тиімді жағдайлар жасалып, білім беріледі. Оқыту мәселелерін бастамас бұрын, жас ұрпақты ұлттық рухта тәрбиелеуге ерекше мән беру керек. Сабақ - оқыту мен тәрбиелеу үрдісінің негізгі формасы. Ендеше сабақтың мәнді өтуі мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Инновация – оны жеке түсініп, оқу үрдісіне енгізу - оқушылардың саналы да сапалы білім алудың бірден бір шарты. Инновациялық әдіс - тәсілдерді енгізу жаңа білім берудің бірден бір шарты деп

айттық. Саралап оқыту - оқушылардың туа біткен ақыл - ой қабілетінің жеке дамуының жан - жақтылығына негізделген білім беру жүйесі.
 - оқытудың дәстүрлі емес сабақ түрлері мен жаңа әдіс - тәсілдерін қолдану
 - сабақтарда пайдаланатын негізгі әдістер оқушылардың көңіл күйіне, ынтасына, қабілетіне қарай, топпен, жеке оқушылармен жұмыс істеу, ойын элементтерін пайдалану т. б.

Қорытындылай келе, жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша менің көкейге түйгенім: алдымызға бір мақсат қоя отырып, сол мақсатқа жету жолында шәкірттердің жүрегіне жол тауып, әрекеттендіре білу шеберлігіне жетсек, егемен елдің ұл-қыздары білімді де білікті болып шықпақ. Соның арқасында біз бәсекеге қабілетті, іргесі мықты ел боламыз.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы (екінші басылым)
 «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы,
 2015 ж.

2. Әбдіғалиева Ш, «Мектептегі технология». Кенжеахметұлы С
 «Алматыкітап»

3. М. Махамадиева, Тәжімұратов Д «Шебердің қолы ортақ»

Тогжанова Б. О.

№5 орта мектептің бастауыш сынып мұғалімі

Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША МӘТІНМЕН ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ

Қазақстан Республикасының Мәңгілік Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Жаңа әлемдегі Жаңа Қазақстан» атты Жолдауының он жетінші бағытында: бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметін көрсетуге қол жеткізуіміз үшін оқытудың әр оқушының білімі мен қабілет деңгейінің тиімділігін бағалаудың біртұтас жүйесін жасау керек, - деп көрсетті. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңының 4-тарауының «Білім беру мазмұны», 16-бабында, 1-тармағы: «Бастауыш білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламалары баланың жеке қабілеттерін оқу ісіндегі оң талпынысы мен алғырлығын, негізгі мектептің білім беру бағдарламаларын кеңінен меңгерту үшін оқудың, жазудың, есептеудің, тілдік қатынастың, шығармашылық тұрғыдан өзін-өзі көрсетудің, мінез-құлық мәдениетінің берік дағдыларын дамытуға бағытталған» - делінген. Бастауыш сыныпта «мәтінмен жұмыс түрлері» көркем әдеби шығармаларды қамтиды. Бастауыш сыныптардағы әдеби шығарма, түрлі бейнелер, олардың іс-әрекеті арқылы өмірді түсінуге көмектеседі. Жазушының идеясы, көңіл-күйі шығарманың мазмұны арқылы оқушыға беріледі, сөйтіп оларда алуан түрлі сезім, ой туғызады, дүниеге көзқарасын қалыптастырады. Көркем шығарманың мұндай ерекшеліктері бастауыш сыныптарда олардың өзіндік әдістемесін қажет етеді. Бүгінгі жас ұрпаққа жан-жақты білім беру, тәрбиелеу – әрбір ұстаздың басты міндеті.

Мәтінмен жұмыс түрлерінің негізгі оқыту мақсаты – қазіргі өзгермелі қоғам жағдайында өзіндік белсенділігін көрсете алатын, халқымыздың тарихын, дәстүрін, өнерін, әдебиеті мен мәдениетін ұлттық құндылық ретінде бағалап, құрметтей білетін, әдеби көркем туындыда бейнеленген құбылысты эстетикалық тұрғыда қабылдауға қажетті білім, білік, дағдыларымен қаруланған, оқырмандық талғамы терең, жан-жақты дамыған дара тұлға қалыптастыру. Мәтінмен жұмыс дегеніміз – дұрыс, түсініп, мәнерлеп және шапшаң оқуды меңгерту, оқушыны

шығарма авторының көзқарасын түсінуге жетелеу және мәтінді қабылдаушы оқырман ретінде тәрбиелеу, көркем-шығармашылық және танымдық қабілеттерін дамыту, сөз өнеріне деген қызығушылығы мен эстетикалық талғамын қалыптастыру, сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін жетілдіру, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылық пен рухани-адамгершілік тәрбие беру.

Бастауыш сынып оқушыларына мәтінмен жұмыс бойынша білім беріп, жан-жақты тәрбиелеу мақсатын іске асыратын – бастауыш сынып мұғалімі.

Оқыту – екі жақты процесс, сондықтан оның сапасы өткізілетін сабаққа деген оқушылардың көзқарасына, олардың таным белсенділіктерінің деңгейіне, оқытушы еңбегінің дидактикалық тұрғыдан жетілдірілуіне тікелей байланысты. Қазіргі жаңа технологияның басты мақсаты – баланы оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Сын тұрғысынан ойлауды дамыту оқушының танымдық белсенділігін, сабаққа қызығушылығын аттыруға көмектеседі.

Мәтінмен жұмыс – ғылым саласымен тығыз байланысқан. Себебі, ғылымның қай саласын алсаңыз да теориялық және қолданбалы практикалық мәндес болады деп білсек, әдебиеттік оқу арқылы оқушыға көркем шығарманы оқытуды қалыптастыру әрі теориялық, әрі қолданбалы жүйесін бірлікте қарастырумен қатар оның өнер екендігін де ескерген жөн. Өйткені игерілуге тиісті ұғым, сөздің мәні, айтылмақ ой-түсінік оқушыға әсер етерліктей болса, ол тиісті деңгейде көңіл толқытып, тереңірек ойланады. Сондай-ақ әсер санаға ерекше ықпал етеді. Әсердің нәтижесі бір жағынан тұлғаны әрекетке итермелесе, екінші жағынан пәнге деген қызығушылықты арттырып, көркем шығарманы оқуға талпындырады.

Мәтінмен жұмыс түрі бастауыш сынып оқушыларына әдеби шығармалардың мазмұндастығын байқату, шығармадағы идеялық мазмұндастық пен жалғастықты байқату, шығармалардағы кейіпкерлердің жан дүниесі мен психологиялық ерекшеліктерін көре білу, оларды сипаттау шығармалардағы көркемдік сөздер мен сөз тіркестерін тапқызу сияқты ізденістерге баулу, ғылыми зерттеу жұмысының тәсілдерін үйретудің алғашқы қадамы. Мәтінмен жұмыс ұйымдастыруда қолданылатын педагогикалық әдіс-тәсілдер

Жалпы білім беру ұйымдары (мектеп, гимназия, лицей, т.б.) оқу үдерісінде «білім алу жолын» білетін, ынталы, қызығушылығы жоғары, өзіне

сенімді, жауапкершілігі мол, зияткерлік тұрғыдан дамыған тұлғаны қалыптастыру қағидасын ұстанады.

Мәтінмен жұмыс оқушы бойында биік эстетикалық талғамды дамытуды, өнер туындысындағы, табиғаттағы, адамдар қарым-қатынасындағы үйлесім мен әсемдікті танып ұға білуге, дұрыс бағалауға, әсерленуге, терең пайымдауға үйретеді, сонымен бірге ол көркем әдебиетке деген сүйіспеншілікті, ынта-ықыласты оята отырып, оқырман мәдениетін қалыптастырады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев «Жаңа әлемдегі Жаңа Қазақстан» атты Жолдауы, Астана қ., 2007 жылғы 28 ақпан.

2. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңының 4-тарауы, «Білім беру мазмұны», 16-бабы, 1-тармағы, 2007.27.07., №319. (2015.04.12. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен).

3. Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (ҚР Үкіметінің 2015 жылғы 25 сәуірдегі №327 қаулысымен бекітілген).

4. Бастауыш білім беру деңгейінің 2-4-сыныптар үшін «Әдебиеттік оқу» пәні бойынша үлігілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде), 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген.

5. «Назарбаев зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы. Әдебиеттік оқу, Оқу жоспары, 2017-2018 оқу жылы, 2-сынып.

Шаймерденов Е., Ибадуллаева С.Ж.

Қорқыт Ата атындағы ҚМУ, Кызылорда, Қазақстан

ЗАМАНАУИ ОРТА МЕКТЕПТЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ МАЗМҰНЫ

Қазіргі таңда орта мектептегі биологиялық білім беру білім мазмұнын түбегейлі жаңартудың қажеттігі негізінде жүзеге асырылуда.

Отандық жалпы білім беретін мектептерде қалыптасқан және қазіргі заманғы орта оқу орындарында жетілдірілетін жалпы орта биологиялық білім беру жүйесі ҚР Білім және ғылым министрлігінің нормативті құжаттары және ең алдымен орта жалпы білім беру мекемелерінің базистік оқу жоспары, орта білім берудің міндетті минимумы және мемлекеттік білім беру стандартының мәнін білдіретін негізгі жалпы білім берудің міндетті минимумына қойылатын талаптар негізінде әзірленген оқу бағдарламалары мен оқулықтары арқылы іске асырылады.

И. Д. Лернердің көзқарасы бойынша білім беру мазмұны-бұл әлемнің бейнесін ашатын білім жүйесі, адамға белгілі қызмет тәсілдерін жүзеге асыру тәжірибесі, соның ішінде шығармашылық қызмет тәжірибесі, адамның қабілетін дамытуды қамтамасыз ететін, әлемге құндылық қарым-қатынас тәжірибесі [1]. Мектептің оқу жоспарының әрбір оқу пәнінің мазмұны білім беру бағдарламаларында, оқулықтарда және оқу құралдарында нақтыланады.

Н.М. Верзилин және В. М. Корсунскаяның пікірінше оқу пәнінің мазмұны - бұл "биология бойынша ғылыми ақпараттан алынған, оның құрылымын түсіну әдістемесінде белгіленген мектеп пәніне арналған білім беру және тәрбие тұрғысынан ең құнды оқу материалы" [2].

Орта мектеп үшін биологиялық білім мазмұны биологиялық ғылымның дамуымен тығыз байланысты, оның қазіргі даму деңгейін сипаттайды, оқу пәнінде тірі табиғат туралы ғылым негіздерін көрсетеді. Биологиялық білім мазмұнын (теорияларды, ұғымдарды, заңдылықтарды, ғылыми фактілерді) іріктеуде және оқу пәнінде ғылыми материалдың ашылуының тереңдігін

анықтауда қол жетімділік принципімен тығыз байланыста ғылымилық принципі үлкен рөл атқарады.

Биология ғылымының даму деңгейі білім беру мазмұнын жетілдіру кезінде үнемі ескеріледі. Мәселен, ауқымды ғылыми материалдан мектеп пәніне арналған білім беру және тәрбиелеу тұрғысынан ең құнды оқу материалдары іріктеледі. Бұл ретте мектеп пәні "шағын ғылым" немесе биологиялық ғылымның әртүрлі салаларының және онымен байланысты білім салаларының қысқартылған мазмұндамасын білдірмейді. Ол оқушылардың жасын ескере отырып, оқу мазмұнының тұтас жүйесіне жүйелендірілген және дидактикалық қайта өңделген, олардың әдістемелік іріктелген элементтерін біріктіреді. Іріктелген мазмұны мектеп оқу пәнінде ерекше тәртіппен бөлінеді, оның логикасы бағдарламамен анықталады [3].

Биологиялық білім беру мазмұнындағы басты назар ғылымның іргелі негіздеріне, қалыптасқан фактілерге, тірі табиғаттың теориялары мен заңдылықтарына негізделген. Сонымен қатар, орта мектептегі биология мазмұны жоғары мектептің ғылыми пәндерінің мазмұнына сәйкес келмейді. Орта мектепте ғылым негіздерін ғылыми сенімді, қарапайым түрде және әр түрлі оқу кезеңдерінде күрделілік дәрежесімен зерделейді. Мысалы, мектеп биологиясындағы фотосинтез тақырыбында бұл процестің ғылыми, бірақ химизмсіз жарық және қараңғы кезеңдерде өтетіндігі, схемалық түрде болса да кейбір реакциялар туралы, жарықтың, судың, оттектің, сутектің және басқа да фотосинтездің құрамдастары туралы түсініктерді алады, алайда көмірсулар синтезінің өтетін химиялық реакцияларының толық көрінісі ашылмайды [4].

Мектеп биологиясының мазмұны әр адам білуі тиіс түсініктерді, терминдерді, заңдылықтарды, тірі материяның заңдарын, олардың қолданылу салаларын қамтиды. Қазіргі заманғы білімді адамның менталитеті қоршаған ортада, қоршаған тірі табиғатта бағдарлануға, өсімдіктер, жануарлар, саңырауқұлақтар, бактериялар, вирустар туралы, өз ағзасы (құрылысы, функциялары, даму заңдылықтары) туралы, өмір құндылықтары туралы, тірі табиғаттың даму тарихы, өмірдің экожүйелік сипаты, биосфера, табиғаттағы тірі организмдердің рөлі, жердегі тіршілік үшін биологиялық әртүрліліктің мәні және биосферадағы адамның рөлі туралы ұғымдарға ие болуға міндеттейді [5].

Кез келген білім беру жүйесінің жұмыс істеуі белгілі бір мақсаттарға бағынады. Білім беру мақсаты-қазіргі уақытта және жақын болашақта

қалыптасқан білім беру жүйесінің көмегімен қоғам мен мемлекет қол жеткізуге ұмтылатын күтілетін нәтижелер. Соған сәйкес қазіргі заманғы биологиялық білім берудің негізгі мақсаттары мен міндеттері оқушылардың жеке басын дамытумен, олардың тірі табиғат туралы берік және саналы біліммен қамтамасыз етуімен (өмір сүрудің құрылымдық-функционалдық және генетикалық негіздері, негізгі патшалықтар ағзаларының әртүрлілігі, олардың тіршілік әрекеті, эволюциясы, экожүйелер және т. б.), олардың негізінде жалпыадамзаттық мәдениет ретінде ғылыми дүниетаным мен әлемнің ғылыми суретін қалыптастырумен және дамытумен, адамның психикалық, дене және адамгершілік денсаулығын сақтау негізі ретінде барлық тірі табиғат, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, табиғатты тиімді пайдалану және табиғатты қорғау саласындағы еңбек қызметіне ұмтылу [6].

Мектептегі биологиялық білім беру өз тарихында бірнеше өзгерістерді басынан өткерді. Ол мектеп алдына қойылған жаңа мақсатты ұстанымдар, әдетте, мектеп реформалармен тығыз байланысты. Реформалардың міндеттерінен әрбір оқу пәнін, соның ішінде биологияны да әрқашан жаңа кезеңдегі жоғары ғылыми және білім беру деңгейіне сәйкес оқытуды қамтамасыз ету қажеттілігі туындады.

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасындағы орта білім мазмұнын жаңарту аясында «Биология» пәнінен жаңартылған мазмұндағы білім берудің үлгілік жоспарына сәйкес бұл пәнді 7-9 сынып оқушылары оқып жатыр. Үлгілік жоспарға сәйкес «Биология» пәнінің мақсаты – оқушыларға органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістердің заңдары мен заңдылықтары, сонымен қатар адам оның ажырамас бөлігі туралы білім мен түсінік жүйелерін беру.

Оқу пәнінің міндеттеріне:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымдық-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру - салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

4) оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға ұмтылу, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, экологиялық менеджмент және қоршаған ортаны қорғау саласындағы практикалық іс-шараларға қатысу жатады [7].

Орта мектептің оқу пәні бойынша барлық осы білімдер, басты негізі тірі табиғаттың тарихи дамуы, оның биологиялық әртүрлілігі, тірі материяны төқрылымдық-деңгейлік ұйымдастыру болып табылатын ғылыми ұғымдармен және ғылымның негіз қалаушы идеяларымен біріктіріледі. Осы негіздерде мектеп пәні ғылыми дүниетанымды, тірі әлемге эмоционалды-құндылық қарым-қатынасты қалыптастыруы, тұлғаның экологиялық мәдениетін дамытуы және оқушыларды өмірге дайындауды жүзеге асыруы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. М.Н. Скаткин, И.Я. Лернер, В.В. Краевский. Научные основы содержания общего образования. Современные концепции содержания образования <http://5fan.ru/wievjob.php?id=10344>.
2. Верзилин Н. М., Корсунская В. М. - Общая методика преподавания биологии. М.: Просвещение, 1976.-384с
3. [Якунчев, М. А.](#) Интеграция как принцип определения содержания естественно-научного материала в системе формирования экологической культуры школьников [Текст] / М. А. Якунчев, И. Ф. Маркинов // Интеграция образования. - 2006. - N 3. - С. 31-34.
4. Торманов Н., Аблайханова Н.Т. Биологияны оқытудың инновациялық әдістері. Алматы: «Қазақ университеті», 2013. – 258 бет
5. Н.Т.[Торманов](#), С.Т.[Төлеуханов](#), З.Болатбек, Б.И.[Уршеева](#) Биологиядан білім беру концепциясы. Концепция преподавания биологии// КазҰУ Хабаршысы. Биология сериясы.-2010.-Том 60.-№1(1).-270-273б
6. Вардуни Т.В. Трансформация теорий и содержания биологического образования учителей в XX веке как предпосылка проектирования его современных моделей. Автореф.д.п.н.-Ростов – на - Дону, 2007
7. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Биология» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы <http://melimde.com/negizgi-orta-bilim-beru-degejini-7-9-siniptarina-arnalfan-biol.html>

Сақтағанова Мөлдір Қожа-Ниязқызы
Түркістан облысы, Түркістан қаласы
Ататүрік атындағы №17 мектеп-гимназиясы
Ағылшын тілі пәнінңі мұғалімі

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫН ӨЛЕҢДЕРМЕН ӨРНЕКТЕП ӨТКІЗУ

Білім берудің практикалық, тәрбиелік, дамытушылық міндеттерін кешенді түрде іске асыру оқушылардың санасына ғана емес, сонымен қоса оның эмоциялық сферасында да әсер ету арқылы іске асырылуы тиіс.

Грамматикалық материалды, жаңа лексиканы енгізу, тілдік материалды бекіту барысында тыңдауға арналған жаттығулар мен тапсырмалардың тіл үйрену процесі барысында берері мол. Соның ішінде коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру барысындағы музыканың алатын орнына тоқтала кетейік. Атақты педагог Ян Амос Каменский музыканы түсінбейтін адам сауатсыз деп айтуға болады деген сөзі бар. Ежелгі Греция мектептерінде мәтіндерінде әнмен үйретсе, Индияда арифметиканы әнмен оқытады.

Шет тілін үйрету барысында да музыканың ықпалы мол. Олай болса тіл үйренудегі музыканың әсеріне тоқтала кетейік.

А) Ән тілдік қарым қатынас құралы ретінде жаңа сөздер мен сөз тіркестерінен құралып, оқушының сөз қорының кеңейіп, бекуіне ықпал етеді, Ән тыңдау кезінде таныс лексика жаңа контексте кездесіп, оны қолданудың қарқыны өсіп, студенттің есінде тез сақталады. Әндерде жер су атаулары, географиялық атаулар, тілдік реалиялар, поэтикалық сөздер жиі кездесетін болғандықтан, студенттің тілдің стилистикалық ерекшеліктерін түсініп, сезінуіне ықпал жасалады.

В) Әнмен жұмыс барысында грамматикалық құрылымдардың қарқыны арта түсетіндіктен, оқушының грамматикалық құрылымдарды еске сақтауы жеңілдей түседі. Әндер заман талабына сай жазылып, сілтемелер беріліп, мазмұнын талқылауға арналған тапсырмалармен толықтырылады.

С) Шет тілінде ән айтып үйрену барысында оқушы жаңа лексиканы қайталайды, дыбыстарды дұрыс атап үйренеді, ырғақ ерекшеліктерін ұғынады, дұрыс артикуляцияны қалыптастырады.

Д) Әнмен жұмыс барысында эстетикалық тәрбие қалыптасып, оқушылардың шығармашылық қабілеттері ашылады. Сонымен қоса сабақтағы психологиялық климат ретке келіп, тілдік әрекет қарқындалып, эмоционалдық көңіл күй көтеріліп, оқушының тілге деген қызығушылығы арта түспек.

Е) Әнмен жұмыс оқушының монологты, диалогты және ауыз екі сөйлеу тілінің дамуына ықпал етеді.

Шет тілі сабақтарында берілетін әндер мұқият таңдалып алынуы тиіс. Ән сабақтың негізгі тақырыбы бола алмайды, оны негізінен жаңа лексиканы немесе грамматикалық материалды бекіткен кезде қолданамыз және әнге берілетін тапсырмалар оқушының деңгейіне қарай таңдалып алынады.

Сабақ барысында әрбір мұғалім текстің өлеңді түріне де көңіл бөліп отыру керек. Ол да практикалық міндетті шешумен бірге оқушыларды эстетикалық жағынан тәрбиелеуге, шетел тілі сабағының қызықтылығы мен әсерлілігін жақсартуға мүмкіндік туғызады. Өлеңді текспен жұмыс істеу бірнеше кезеңнен тұрады.

Біріншіден мұғалім өлеңдегі таныс емес, қиын сөздерді көрнекі құрал, ия болмаса аударма арқылы түсіндіреді. Оқушылар өлеңнің жалпы мазмұнын түсінген кезде өлеңді магнитофон таспасынан тыңдайды. Кейде мұғалім өлеңді өзі оқып береді. Соңынан оқушылар қиын сөздер мен күрделі сөз тіркесін дыбыстық жағынан меңгеру мақсатымен мұғалімнің соңынан бәрі бірдей әрі жекелей қайталап айтады. Өлең жолдары өте қиын болмаса, толық жатталады, біршама қиын өлеңдерді мәнерлеп, интонациямен оқуға алдын ала дайындық жасалады. Ол үшін мұғалім өзі оқушыларға дауыстап, мәнерлеп оқып беруге міндетті. Өлеңдермен жұмыс істеу арқылы оқушылардың сөздік қорын дамуы, поэзияға деген қызығушылығы пайда болады. Үйге өлеңді оқу немесе жатқа айту, өлең түріндегі әдеби аударма жасауға тапсырма беріледі. Сабаққа қажетті өлеңді таңдау сол кезде өтіліп жатқан лексикалық және грамматикалық материал мазмұнымен, оқулықтағы тест немесе ауызша әңгіме тақырыбымен, сондай-ақ қызыл даталы күндермен байланысты анықталады.

Көктемгі аналар мейрамы қарсаңында өзімнің шығарған өлеңімді төменгі сынып оқушыларына ұсынамын. (әнімен)

My dear, dear mummy
I love you very much
I want you to be happy
Today and every day
Be happy, be happy
Today and every day
Be healthy, be healthy
Today and every day
Моя родная мамочка
Я так тебя люблю
И в этот день прекрасный
Спасибо говорю
За счастье, за ласку
Спасибо говорю
За счастье, за ласку
Спасибо говорю

Табиғат пен қоршаған орта, экология мәселелерін қозғаған кезде пысықтау сабағында оқушылар төмендегі «The world is Beautiful» өлең шумақтарын «Песня крокодила Гены» деген орысша өлеңнің әніне салып, тез әрі оңай жаттап алуға тырысады.

The world is Beautiful.
1. Our world is very-very beautiful
Don't pollute the air and the land
Everything will be so very wonderful,
If you help the nature every day

Refrain: Let's keep the world so clean
(2 times) Keep so clean, keep so clean
Never forget to plant
Many-many trees
2. Our world is very-very beautiful
Don't destroy the forests and the grass
Try to keep the land so clean and very nice
For the world is our native land.

Refrain (2 times)

Жаңа жыл қарсаңында төменгі сыныптың оқушыларына «The New Year Tree was born in wood» атты өлеңді ұсынуға болады. Сөзін аударған өзім.

1. The New Year Tree was born in wood
It also grew in wood
The New Year Tree was evergreen (2 times)

In winter, summer too
2. And now the hare cowardly
Was jumping by the tree
And now and then the angry wolf (2 times)
Had trotly run away

3. And now it is so beautiful
It comes to visit us
And brings so many-many joys (2 times)
To each of boys and girls

Ұстаздар мерекесі қарсаңында оқушыларға төмендегі «They are teaching us at school» (Учат в школе) өлеңді үйретуге болады.

1.They are teaching us to read
They are teaching us to write
They are teaching³
They are teaching us to know (2 times)
More and more from books at school
They are teaching³

2. They are teaching us to write
Letters, words and sentences
They are teaching³
They are teaching us to make (2 times)
Different sentences from words
They are teaching³

3.They teaching us to do
Different sums with numbers too
They are teaching³
They are teaching us to know (2 times)
Different languages at school
They teaching³

4. They are teaching us to learn
Almost all the subjects too
They are teaching³
They are teaching us to be (2 times)
Very kind and more polite
They are teaching³

Оқытудың бұл саласында шетел тілінің пәнаралық байланысты кеңейе түседі. Жалпы поэзия тіл ұштауды былай қойғанда баланың ішкі жан дүниесін байытады және адамның, табиғаттық әдемілігін, сұлулығын кеңінен көруге үйретеді. Соны мен қатар балаға үлкен сезімдік әсер береді. Ал бұл шет тілін оқуда өте қажет нәрсе.

Бағдарлама бойынша 9-сыныпта Ұлы Британияның құрамындағы елдерді, сол елдердің географиясы мен саяси құрылымын, т.б. өтеміз. Сонымен қатар, Шотландия елін бейнелейтін мәтіннен кейін осы елдің ұлы ақыны Роберт Бернстің

«My Heart's in the Highlands» деген өлеңі берілген және орыс тілінде С. Маршактың аудармасы бар («И горах мое сердце»). Әдеттегідей оқушыларға үй тапсырмасы ретінде жаттап, мәнерлеп оқып, лажды барынша қазақ тіліне аударып көріңдер дегенмін. Сабаққа жасап келген аудармалардың арасында ең жақсысы төменгідей болып шықты:

My Heart's in the Highlands, my heart is not here,
 My Heart's in the Highlands, a-chasing the deer
 A-chasing the wild deer, and following the roe-
 My heart's in the Highlands wherever I go
 Farewell to the Highlands, farewell to the North,
 The birthplace of valour, the country of worth
 Wherever I wander, wherever I love
 The hills of the Highlands for ever I love
 My Heart's in the Highlands, my heart is not here,
 My heart's in the Highlands, a-chasing the deer
 A-chasing the wild deer, and following the roe-
 My heart's in the Highlands wherever I go
 В горах моё сердце (С. Маршак)
 В горах моё сердце, доныне я там
 По следу оленя лечу по скалам
 Гоню я оленя пугаю козу,
 В горах моё сердце, а сам я внизу
 Прощай моя родина, Север прощай
 Отечества славы и доблести край
 По белому свету судьбою гоним,
 Навеки останусь я сыном твоим
 Прощайте, вершины, под кровлей снегов,
 Прощайте, долины и скаты лугов.
 Прощайте, поникие в бездну леса,
 Прощайте, потоков в лесных голоса.
 Оқушылардың аудармасы былай болып шыққан:
 Жүрегім менің таулы өлкеде, жаным менің осында,
 Жүрегім менің таулы өлкеде, еліктерді қууда
 Үркітемін мен жабайы, елік пен ешкіні
 Жүрегім менің таулы өлкеде, мейлі мен қайда барсамда
 Қош болыңдар таулы өлкелер! Қош айтамын Солтүстікке!
 Абыройлы туған жер мен мәртебелі еліме
 Кең өлкені еркін кезіп қыдырамын
 Сүйіп өтем мәңгілік, таулы өлкенің далаларын
 Қош болыңдар қар жамылған биік таулар
 Қош бол енді жасыл желек дала менен шалғындар
 Қош болыңдар орман және ағаш толы асулар

Бұл жерде оқушы автордың көңіл күйін түсініп, соны бізге ана тілінде толық жеткізіп отыр және үлкен шығармашылық жұмыс атқарды деп есептеймін. Себебі, өлең аудару

кезкелгеннің қолынан келмейді. Бізге қазір заманның талабына байланысты қазақша аудармалар өте қажет. Ал Р. Бернстің классикалық ақын екенін ескерсек, ол ешқашан метеп бағдарламасынан қалмайды.

Ағылшын тілін оқыту процесінде өлеңдермен өрнектеп өткізуде төмендегідей әдістемелік принциптерге бағынышты болуға тиістіміз:

1. Пайдаланатын өлең мазмұны жағынан сабақтың және тілдік материалмен да өмірмен байланысты болуы керек. Сондай-ақ олардың мазмұны да өмірмен байланысып, тәрбиелік мәнге ие болуы керек.

2. Өлеңді текстпен жұмыс істеу оқушылардың оқу процесіне белсенді араласуын қамтамасыз етуге негізделуі тиіс.

3. Жұмыстың бұл түрі сабақтың көп уақытын алмауы керек, өйткені ол оқушылардың жеңіл ермегіне айналып, көңілін бөліп, оқу материалын меңгеруге кедергі жасайды.

4. Өлеңді текстпен жұмыс істеуді жоспарлағанда кез келген мүмкіндікті пайдаланып, көрнекі құралдарды барынша молайту қажет. Осының бәрін айта отырып, шетел тілін оқыту процесінде, қай тәсілмен жұмыс істесек те көрнекі құралды сабақта көп пайдалануымыз керек. Сонда ғана сабағымыз әсерлі болып, жандана түседі.

Жалпы өлеңдермен жұмыс жасаудың нәтижесі үлкен. Өйткені ол оқу барысында сезімдік және шығармашылықтың кеңеюіне, сөздік қорының дамуына, ең бастысы оқушылардың поэзияға деген қызығуының пайда болуына ықпал етеді.

Зерттеулер анықтағандай білім берудің жаңа технологияларының белгілі бір пәнді меңгеру барысында дәстүрлі сабақтармен салыстырғанда берері мол және студенттердің интеллектуалды ептіліктерінің қалыптасуына әсерін тигізері анық. Олай болған жағдайда жоғарыда қарастырылған мәселелер шет тілі сабақтарын қызықты, тартымды және жоғары шығармашылық деңгейде өткізуге септігін тигізері анық.

CONTENTS

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Стратегически насоки на реформата

Болатханова З.А. УПРАВЛЕНИЕ РИСКАМИ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ 3

Съвременните методи на преподаване

Ковалевская О.Н., Домбровская С.П., Зенкова И.А., Баранова Н.Г.

ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ. 13

Савченко М.В. СИСТЕМЫ КРОЯ, ПРИМЕНЯЕМЫЕ НА УРОКАХ

ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ И КОНСТРУИРОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 16

Самашова Г.Е., Курымбаев Г.Г., Иманмұса Н.М. СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ И

МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ВУЗА 20

Жамитова А. А. СУРЕТ САЛА БІЛУДЕ ӨНЕРДІҢ БІР ТАРИХЫ 25

Каипов С.Е., Квасных Г.С. МЕТОДЫ И СРЕДСТВА ФИЗКУЛЬТУРНО –

ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ \..... 31

Иманпейсова Э. Ж. ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ.

..... 34

Садвакасова К.М., Аймаганбетова Д.З ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ

ТЕХНОЛОГИИ ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ 37

Есимбек С. І. МЕТОДЫ АНАЛИЗА РЕЧИ ДЕТЕЙ С ЗАДЕРЖКОЙ В РЕЧИ 39

Кулабекова Г.К. БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ҚАЗАҚ САЛТ-

ДӘСТҮРЛЕРІ НЕГІЗІНДЕ ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ..... 43

Abetova Dinara THE ART OF MUSIC AS ONE OF THE COMPONENTS OF MODERN

HEALTH-SAVING EDUCATIONAL TECHNOLOGIES..... 47

Панасенко О. І., Буряк В. П., Кремзер О. А., Мельник І. В., Постол Н. А.,

Панасенко Т. В., Самура Т. О., Волох Н. Г., Черепок О. А. ЕТИКА ТА

ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА 51

Жөкеш Н. С. , Ибадуллаева С.Ж. ОҚЫТУДЫҢ ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРІ

ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ЖІКТЕЛУІ 54

Жүзжасарова Д. К. МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕРДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ	57
Умарбаева Салтанат РАЗВИТИЕ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ.....	60
Қонарбаева Р.Ә. ТЕХНОЛОГИЯ ПӘНІНЕН ЖАҢАРТЫЛҒАН ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ	63
Тогжанова Б. О. БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША МӘТІНМЕН ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ.....	66
Шаймерденов Е., Ибадуллаева С.Ж. ЗАМАНАУИ ОРТА МЕКТЕПТЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ МАЗМҰНЫ.....	69
Сақтағанова М АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫН ӨЛЕҢДЕРМЕН ӨРНЕКТЕП ӨТКІЗУ ...	73
CONTENTS.....	78

250485
249168
249546
249657
250201
250227
250243
250358
250363
250371
250389
250436
250442
250450
250452
250453
250454
250501
250510